

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

5.4.2018

TEM/1810/08.08.01/2017

Nord Stream 2 AG

c/o Advokatbyrån Castrén & Snellman
PB 233 (Södra esplanaden 14)
00131 Helsingfors

SAMTYCKE TILL EKONOMISKT UTNYTTJANDE AV FINLANDS EKONOMISKA ZON

1 Anhängiggörande av ärendet

Arbets- och näringsministeriet har 19.9.2017 (TEM/1810/08.08.01/2017) tagit emot Nord Stream 2 AG:s ansökan om statsrådets samtycke till byggande av ett undervattenssystem med naturgasledningar i Finlands ekonomiska zon som en del av ett planerat gasledningsprojekt från ryska Narvabukten till Finska viken och vidare genom Östersjön till Lubmin i Tyskland.

Ansökan ger upplysningar om sökanden, verksamhetens karaktär och syfte samt det geografiska område vari den ska idkas, projektets byggtidtabell och varaktighet.

Arbets- och näringsministeriet ansåg att ansökan var förenlig med 2 § i statsrådets förordning om Finlands ekonomiska zon (1073/2004) och har prövat den. Utnyttjande av Finlands ekonomiska zon förutsätter samtycke (principbeslut) av statsrådet. Byggande av två rörledningar i enlighet med ansökan förutsätter även tillstånd enligt vattenlagen (264/1961). Den projektansvariga parten lämnade in en tillståndsansökan för byggande av systemet till Regionförvaltningsverket i Södra Finland 19.9.2017.

2 Ansökan

Nord Stream 2 AG (sökande) har ansökt om statsrådets samtycke enligt 6 § i lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004) till byggande av två cirka 374 kilometer långa gasledningar med en inre diameter på cirka 1,15 meter och utläggning av dessa på havsbotten i Finlands ekonomiska zon, inbegripet undersökningar, samt till drift och underhåll av systemet.

Sökanden har ansökt om statsrådets samtycke till den i bilaga 2 angivna sträckningen, som går utanför Finlands territorialvatten. Ansökan omfattar undersökningar före rörläggning, bearbetning av havsbotten (bl.a. röjning av krigsmateriel), utläggning av rörledningar och påföljande bearbetning av havsbotten, förberedelse av torr driftsättning, driftsättning och drift, behövt övervakningsprogram, undersökningar som byggarbete och drift av systemet förutsätter, underhåll, reparation, teknisk inspektion och andra åtgärder, som beskrivs närmare i ansökan och de bifogade dokumenten.

Rörsystemets planerade livslängd är minst 50 år räknat från installationen.

Nord Stream 2-systemet består av cirka 200 000 st. 24 ton tunga, betongbelagda och 12 meter långa rördelar. Rörledningarnas installationstolerans är cirka +/- 7,5 me-

ter på rakor och cirka +/- 15 meter i böjar, men små avvikelser från den planerade sträckningen kan behövas för att gå runt krigsmateriel eller andra påträffade föremål eller minska mängden utlagt stenmaterial. Sökanden anhåller om statsrådets samtycke till dragning av rörledningarna genom en säkerhetskorridor från vilken krigsmateriel har röjts, dvs. en korridor +/- 35 meter från mittlinjen för den angivna sträckningen.

Sökanden har också ansökt om omedelbar verkställighet av statsrådets samtycke i enlighet med 31 § i förvaltningsprocesslagen (586/1996) oavsett eventuellt ändrings-sökande.

3 Grunderna för ansökan

3.1 Statsrådets samtycke

Sökanden åberopar FN:s havsrättskonvention, enligt vilken en stat inte får hindra utläggning och underhåll av rörledningar i den ekonomiska zonen. Utläggning av rörledningar är en av de grundläggande friheterna i utnyttjandet av den ekonomiska zonen.

Sökanden säger sig ha strävat efter att finna det miljömässigt bästa alternativet för genomförande av projektet. Enligt sökanden har rörledningarnas sträckning och byggarbetet planerats så, att projektets konsekvenser för miljön kunnat minimeras. En miljökonsekvensbedömning (nedan MKB) har bifogats ansökan. Enligt MKB är sträckningen i ansökan optimerad med avseende på säkerheten, ekonomin och miljön, så att den utgör det bästa alternativet och minimerar projektets miljökonsekvenser och totala kostnader utan att göra avkall på de krav som genom lagstiftningen och i övrigt ställs på projektet. Optimering av sträckningen via en kontinuerlig process bygger på erfarenheter av tidigare rörsystemprojekt, undersökningar på Östersjön och respons från MKB-kontaktmyndigheten.

I byggandet tillämpas de bästa tekniska standarderna, som bidrar till att minska konsekvenserna av bl.a. utläggning av stenmaterial, röjning av krigsmateriel och utläggning av rörledningar. Efter MKB-fasen beställde sökanden två Natura 2000-bedömningar. Enligt dessa medför projektet ingen betydande försämring av de naturvärden som skyddas genom införlivandet av områdena i Natura 2000-nätverket. Enligt sökanden är projektets konsekvenser i huvudsak obetydliga eller små, undantaget dess medelstora inverkan på den allmänna tilliten (oro och förväntningar) under planerings- och byggfasen.

Enligt sökanden saknas det grunder för att med åberopande av kuststaternas rätt till förebyggande, minskning och kontroll av föroreningar som rörsystemet orsakar vägra tillstånd till utnyttjande av Finlands ekonomiska zon i den bemärkelse som avses i 6 § i lagen om denna zon. Sökanden riktar den behöriga tillståndsmyndighetens uppmärksamhet på det faktum att projektet även förutsätter vattenhushållningstillstånd enligt vattenlagen, i vilket särskilda tillståndsvillkor fastställs för att minimera eventuella skador som projektet förorsakar.

Enligt sökanden har den valda sträckningen inga eller inte mer än små konsekvenser för användningen av Finlands ekonomiska zon och det nuvarande eller framtida utnyttjandet av mineralresurser på havsbotten, såsom olje- och gasledningar, undervattenskablar, undervattensgruvdrift, utvinning av grus och bortscaffande av avfallsjord, vindparker, vågenergisystem och undervattenstunnlar. Sökanden bedömer att rörledningarnas existens kan påverka teknisk och annan planering av framtida projekt t.ex. när korsningspunkter uppstår, men att korsande kablar och rörledningar då kan byggas över Nord Stream 2-ledningarna. Rörledningarna hindrar inte byggandet av tunnlar under Finska viken eftersom det bergmaterial som kommer att finnas mellan rörledningarna och tunneln bör garantera att båda konstruktionerna förblir intakta.

Ifall tunnlar byggs genom nedsänkning av rör på havsbotten ska man enligt sökanden noga analysera hur tunnarna påverkar den nuvarande och framtida infrastrukturen på havsbotten.

Enligt sökanden är Nord Stream 2 ett nödvändigt projekt för att garantera säkra, kostnadseffektiva och hållbara gasleveranser och undvika ett importunderskott i Europa. Projektet erbjuder en metod för att kostnadseffektivt och med ett mindre kol-dioxidavtryck främja EU:s klimatmål i ett läge då efterfrågan på gas i Europa bedöms vara stabil de följande 20 åren samtidigt som den egna gasproduktionen minskar kraftigt.

Enligt sökanden kan projektet betraktas som centralt för Europas gasförsörjning. Nord Stream 2 skapar en ny, kortare och mycket tillförlitlig importväg, och ett tillförlitligare alternativ än LNG (kondenserad naturgas), från Ryssland, med världens största gasfyndigheter, till den inre marknaden samt säkerställer att gaspriset förblir på en rimlig nivå genom konkurrenstrycket från leveranserna. Nord Stream 2 ökar utbudet av gas som kan ersätta kol i elproduktionen och erbjuder enligt sökanden ett kostnadseffektivt sätt att minska utsläppen. Projektet bidrar till leveranssäkerheten framförallt med avseende på eventuella transport-, leverans- och efterfrågerisker.

Ansökan åtföljdes av en studie som sökanden beställt från Prognos AG. Den tog upp Europas (EU-28) gasbalans, framtida gasefterfrågan (2020–2050) och möjliga gaskällor för att tillgodose efterfrågan. Studien bygger på s.k. referensscenarier som beaktar risken att de ambitiösa klimatmålen inte uppnås.

Enligt sökanden främjar projektets MKB-beskrivning miljöforskningen genom att offentliggöra information om förhållandena i Finska viken. Sökanden avser röja krigsmateriel från rörledningens sträckning, vilket främjar den allmänna säkerheten inom sjötrafik, fiske och övrig verksamhet. Projektets sysselsättningseffekter omfattar även finländska underentreprenörer.

Sökanden har ingått ett avtal med Finlands Yrkesfiskarförbund Fyff ry enligt vilket fiskare på Finlands projektområde får ersättning för skador som projektet förorsakar. Fiskeriersättningsfrågorna beaktas även med stöd av vattenlagen vid beredningen av projektets vattenhushållningstillstånd. Rörläggningens negativa konsekvenser för fisket mildras genom att sökanden tänker ge fiskare veckovis information om rörläggningarfartygets exakta, planerade rörelser och hålla kontakt med fiskeorganisationer för att med kort varningstid kunna vidta åtgärder ifall oväntade händelser inträffar.

Enligt sökanden påverkar Nord Stream 2 inte den finländska försvarsmaktens militärområden eller verksamhet i Finska viken och Skärgårdshavet. Myndigheternas territorialövervakningsuppgifter eller den finländska försvarsmaktens övningsverksamhet påverkas inte under projektets drift- och underhållsfas.

Sökanden har ingått korsningsavtal med kända ägare av nuvarande och framtida kablar och rörledningar längs rörledningens sträckning. Korsningsplaner uppgörs utifrån avtalen. Byggandet av rörledningarna hindrar inte drift eller reparation och underhåll av existerande kablar och rörledningar. Enligt sökanden påverkar rörledningarna inte framtida kablar eller rörledningar eftersom det finns vedertagna tekniska lösningar för utförande av korsningar. På havsbotten finns det även kablar med okända ägare och för vilka sökanden inte kunnat säkerställa om de tagits ur drift eller skadats och därför inte är i funktion. För dessa har sökanden uppgjort sedvanliga korsningsplaner, som framgår av ansökan. Regionförvaltningsverket i Södra Finland kontrollerar planerna och meddelar beslut om dessa i förfarandet för vattenhushållningstillstånd. Om en kabelägare är okänd, kommer sökanden att sänka ned betongmadrasser över kabeln som skydd mellan den och rörledningen.

Även om vindparker skulle uppföras nära rörledningarna, blir de skadliga konsekvenserna totalt sett små enligt sökanden eftersom ledningarna bara medför en liten begränsning av vindparksområdet.

Riskerna i bygg- och driftsfasen beskrivs i MKB-beskrivningen. Enligt sökanden genomförs projektet under bygg- och driftsfasen enligt förvaltningsplaner som beaktar miljö- och säkerhetskraven. Vid drift och underhåll av rörsystemet tillämpas ändamålsenliga standarder, undersökningar och inspektioner. Systemet är mycket robust och planerat för att hålla vid påverkan från t.ex. fiskeredskap. Det är osannolikt att fiske- eller fritidsbåtars ankare skulle kunna skada rörsystemet. Byggheten medför en mycket liten teoretisk ökning av fartygskollisionsrisken.

Enligt sökanden är det uppenbart att projektets fördelar är avsevärda sett till eventuellt förorsakade olyckor, skador och andra intresseförluster och att projektet inte medför skadliga konsekvenser av sådan betydelse att det skulle ge grund för att avslå ansökan.

3.2 Omedelbar verkställighet

Som grund för omedelbar verkställighet åberopar sökanden 31 § i förvaltningsprocesslagen enligt vilken ett beslut får verkställas omedelbart, om beslutet till sin natur är sådant att det bör verkställas omedelbart eller om ett allmänt intresse kräver att verkställigheten av beslutet inte uppskjuts. Sökanden anser att det är förenligt med allmänt intresse att omedelbar verkställighet av statsrådets beslut meddelas. Sökanden åberopar även högsta förvaltningsdomstolens rättspraxis i fråga om definitionen av begreppet allmänt intresse. Sökanden hänvisar dessutom till att statsrådet i tidigare fall som rör den ekonomiska zonen har meddelat omedelbar verkställighet, ofta även då det allmänna intresset varit mycket mindre än i Nord Stream 2 AG:s ansökan.

Meddelande av omedelbar verkställighet har avsevärda ekonomiska konsekvenser för projektet. Enligt sökanden skulle omedelbar verkställighet i detta sammanhang inte ha några faktiska konsekvenser för miljön eller tredjepartsrättigheter eftersom byggarbetet inte kan påbörjas innan ett vattentillstånd har beviljats.

EU-28-länderna använder naturgas i olika bränsletillämpningar, såsom uppvärmning, elproduktion, industri och transporter. Stadig utveckling av efterfrågan på naturgas och kraftigt minskande produktionsvolym i EU-28-länderna leder till ett kontinuerligt ökande behov av importerad naturgas. Om Nord Stream 2 inte förverkligas leder detta enligt sökanden till ett importunderskott. Naturgas är det fossila bränsle som orsakar minst utsläpp av växthusgaser och andra förbränningsgaser, framförallt jämfört med stenkol och olja. Naturgas kan utgöra både en transitorisk energikälla som möjliggör ökad användning av förnybara energikällor och en reservkälla som garanterar allmän leveranssäkerhet för energi. Därmed kan naturgas stödja och främja övergången till en koldioxidneutral ekonomi. Den fortsätter att spela en viktig roll i EU-28-ländernas energiproduktion under de kommande decennierna.

Sökanden har konstaterat att begreppet allmänt intresse är mycket viktigt i finländsk myndighetsverksamhet. Sökanden hänvisar till den juridiska litteraturen enligt vilken det anses föreligga en allmän skyldighet för den finländska förvaltningen att beakta allmänt intresse som ett centralt kriterium i all ändamålsenlighetsprövning. Allmänt intresse går inte att definiera exakt på grund av dess dynamiska och varierande karaktär, men kan beskrivas som motsatsen till enskilt intresse och som en stark strävan efter gemensam nytta i varje enskilt fall.

Sökanden konstaterar att även Finland får avsevärda fördelar genom projektet. Nord Stream 2 AG:s underleverantör Wasco har börjat belägga rördelar med betong på bolagets fabrik i Fredrikshamn-Kotka hamn. Ungefär hälften av de 200 000 rördelar

som behövs i projektet ska enligt planerna beläggas i Kotka. Beläggnings- och logistikfunktionerna i Nord Stream 2 har en avsevärd stimulansseffekt på regionens ekonomi under projektiden. Som mest sysselsätts 300 personer direkt av Wasco och cirka 100 indirekt i olika funktioner, såsom fabriksunderhåll, lagerhållning och hamnverksamhet. Enligt planerna fortsätter beläggningsarbetet för Nord Stream 2 i Kotka fram till andra halvåret 2018. Därefter, då rörledningarna belagts med betong, lagras en del på Wascos lager i Kotka medan resten transporteras till ett annat lager i Koverhar utanför Hangö, där logistikfunktionerna bedöms sysselsätta upp till 50 personer direkt och cirka 100 indirekt.

Enligt sökanden är det uppenbart att Nord Stream 2 ska anses som ett projekt av allmänt intresse i den bemärkelse som avses i 31 § i förvaltningsprocesslagen. Att skjuta upp verkställigheten av beslutet skulle därmed strida mot det allmänna intresset i Finland och på europeisk nivå.

4 Beredning av ärendet

4.1 Begäran om utlåtanden från myndigheter och parter samt om sökandens bemötande

Arbets- och näringsministeriet är behörig tillståndsmyndighet för lagen (1058/2004) och statsrådets förordning (1073/2004) om Finlands ekonomiska zon vad gäller forskning och byggande som sker där. Regionförvaltningsverket i Södra Finland är behörig tillståndsmyndighet enligt vattenlagen (587/2011) för Finlands ekonomiska zon. Nylands NTM-central ger som MKB-kontaktmyndighet ett utlåtande om MKB-beskrivningen vad gäller Finlands ekonomiska zon. Miljöministeriet ansvarar för Finlands ställningstagande om hela projektets konsekvenser gentemot andra länder och om konsekvenser för Finland med upphov i andra länder.

Med anledning av ansökan begärde arbets- och näringsministeriet 29.9.2017 utlåtanden senast 1.12.2017 från kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, utrikesministeriet, miljöministeriet, Geologiska forskningscentralen, Energimyndigheten, Försörjningsberedskapscentralen, Trafikverket, Trafiksäkerhetsverket, Museiverket, Huvudstaben, Gränsbevakningsväsendet, Finlands miljöcentral, Nylands närings-, trafik- och miljöcentral, Balticconnector Oy, C-Lion 1 Oy, Fingrid Oyj, Nord Stream AG och ZAO Perspective Technologies Agency.

Arbets- och näringsministeriet beredde sökanden tillfälle att bemöta framlagda utlåtanden, yrkanden och utredningar senast 18.1.2018. Bemötandet lämnades in till arbets- och näringsministeriet inom utsatt tid. Sökanden har kompletterat ansökan 5.2.2018 och 9.3.2018.

Sökanden har tackat alla parter för deras utlåtanden och generellt konstaterat att utlåtandena och ställningstagandena om ansökan är positiva till innehållet. I dessa beaktas erfarenheterna av det motsvarande rörledningsprojektet Nord Stream 1, där miljökonsekvenserna av byggprojektet var små. Vissa myndighetsutlåtanden gav förbättringsförslag och förtydliganden till ansökan och övervakningsplanen.

Sökanden har beaktat förbättringsförslagen och förtydligandena så, att man genom dem kan minska projektets konsekvenser ytterligare och om möjligt specificera övervakningen av byggarbetet. Efter att ha fått del av utlåtandena har sökanden även träffat flera myndighetsföreträdare för att diskutera utlåtandena och kommentarerna däri. Sökanden beaktar utfallet av diskussionerna i sina kommentarer i bemötandet med anledning av utlåtandena.

4.2 Offentlig delgivning

Arbets- och näringsministeriet har publicerat en kungörelse i Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet, Turun Sanomat, Kymen Sanomat, Ålandstidningen 2.10.2017, i Åbo underrättelser 3.10.2017 och i Officiella tidningen 4.10.2017 där det meddelades att ansökningshandlingarna hålls framlagda till påseende på arbets- och näringsministeriets registratorskontor t.o.m. 1.12.2017 och att berörda parter ska inlämna sina yrkanden och utredningar beträffande saken så att de är framme senast 1.12.2017 vid äventyr att för sent inkomna yrkanden eller utredningar inte kan beaktas vid beslutsfattandet. Genom den offentliga delgivningen i Officiella tidningen anses ärendet ha kommit till allmän kännedom och eventuella parter har därmed kunnat använda sig av den möjlighet att påverka projektet som föreligger med stöd av förvaltningslagen (434/2003).

4.3 Myndigheternas nationella utlåtanden med anledning av ansökan och sökandens bemötande av utlåtandena

4.3.1 Ministerier

Utrikesministeriet hänvisar till att statsrådet 2009 gett samtycke för Nord Stream AG:s gasledningar (Nord Stream 1) och konstaterar att Nord Stream 2 AG:s byggprojekt enligt föreliggande ansökan ska bedömas enligt samma principer. Enligt ministeriet ska även Nord Stream 2 AG:s projekt i första hand ses som ett kommersiellt projekt där miljöfrågorna betonas bland förutsättningarna för byggande. Enligt utrikesministeriet ska byggprojektet uppfylla kraven i internationell rätt, EU-rätt och nationell lagstiftning.

Ministeriet konstaterar att projektet väckt kritik i Europeiska kommissionen och vissa EU-medlemsstater. Projektets motståndare betonar att projektet strider mot målen för EU:s energiunion då det stärker beroendet av rysk gas. På grund av bortfallande transitavgifter tros projektet försvaga Ukrainas ekonomiska läge och dess politiska ställning gentemot Ryssland. Sverige och Danmark har uttryckt oro över projektets säkerhetspolitiska konsekvenser i Östersjöområdet. Projektet har även kritiserats av klimatpolitiska skäl eftersom det bedöms låsa fast Europa ännu mer i gasanvändning för flera decennier framåt. Flera av de länder som motsätter sig projektet har intressen som är ekonomiska och rör deras ställning på gasmarknaden.

Enligt utrikesministeriet är oron bland dem med ett kritiskt förhållningssätt till projektet förståelig, men Finland har inte ansett sig ha några nationella särintressen som skulle påkalla ett motstånd eller stöd för projektet. Byggande och drift av Nord Stream 2 AG:s rörledningar jämte existerande Nord Stream AG:s rörledningar har inte bedömts påverka Finlands energitrygghet och projektet har inte heller bedömts ha andra säkerhetskonsekvenser för Finland.

Enligt utrikesministeriets uppfattning kan beroendet av ryska gasleveranser och den relaterade oron över Rysslands utrikespolitiska påverkansmöjligheter bäst minskas genom att i enlighet med EU:s strategi för energiunionen skapa en bättre fungerande inre marknad för gas. Här har det skett goda framsteg de senaste åren i fråga om EU-lagstiftningen och förstärkningen av överförings- och LNG-infrastrukturen. Verkställandet av energiunionen och den snabbväxande globala LNG-marknaden minskar beroendet av rysk gas men eliminerar det inte helt. Ryssland kan svara på pris konkurrensen i Europa genom att sänka priserna och på så vis säkerställa en hög marknadsandel för rysk gas även de kommande decennierna.

Den andra sidan av fortsatt beroende är att europeiska konsumenter och industrins konkurrenskraft gynnas av sådan pris konkurrens. När Finland blir en del av EU:s inre marknad för gas då Baltic Connector Oy:s rörledningsprojekt mellan Finland och Sverige färdigställs kan effekterna av Nord Stream 2 AG:s projekt på pris konkurrensen inom EU:s gasmarknad även återspeglas på Finland.

Utrikesministeriet betonar att Ukraina bör vara kvar som en betydande transitväg, vilket förutsätter att EU:s gasdirektiv tillämpas på den, vilket Ukraina förbundit sig till som medlem i energijunionen, och att landets nedgångna gasledningsinfrastruktur moderniserar.

Likaså konstaterar ministeriet att de två kommissionsförslagen (mandatet till förhandlingar EU–Ryssland och utvidgningen av gasdirektivets tillämpningsområde) inte påverkar byggfasen utan syftar till att säkerställa en drift som motsvarar EU:s energilagstiftning och energijunionens mål när ledningarna är färdiga. Behandlingen av mandatförslaget har skjutits upp eftersom man börjat behandla ett förslag till ändring av gasdirektivet.

Ministeriet nämner att Danmark antagit ett lagförslag enligt vilket landet kan förbjuda byggande på Danmarks territorialvatten. Om så sker och Nord Stream 2 AG föreslår en ny sträckning som går via Danmarks ekonomiska zon, kan den danska tillståndprocessen fördröjas.

Utrikesministeriet beskriver den ekonomiska zonen speciella karaktär av internationellt havsområde och en kuststats rättigheter och skyldigheter i sin ekonomiska zon. Ministeriet anser det motiverat att statsrådets samtycke begärts med stöd av 6 § i lagen om Finlands ekonomiska zon eftersom projektet påverkar den nuvarande och framtida användningen av zonen. Enligt ministeriets uppfattning faller projektet inte under tillämpningsområdet för 7 § i nämnda lag eftersom projektets tekniska utförande enligt ansökan inte omfattar installation av andra anläggningar eller konstruktioner på havsbotten i Finlands ekonomiska zon.

Utrikesministeriet ser det som viktigt att projektet inte blir ett hinder för andra infrastrukturprojekt som eventuellt senare genomförs i zonen. Enligt ministeriet ska underhåll av rörledningarna anmälas på förhand i så god tid att åtgärderna kan samordnas med annan verksamhet i Finlands ekonomiska zon och att man kan se till att eventuella krav i den finska lagstiftningen uppfylls.

Ministeriet fäster uppmärksamhet på att Nord Stream 2 AG strävat efter att beakta och minska miljöpåverkan bl.a. genom valt sträckningsalternativ, projektoptimering och ett dynamiskt positionerbart rörlägningsfartyg. Samtidigt betonar ministeriet vikten av gott samarbete med andra parter i området (infrastrukturägare).

Utrikesministeriet anser att statsrådet kan bevilja samtycke enligt lagen om Finlands ekonomiska zon för byggandet av Nord Stream 2 AG:s gasledningar, under förutsättning att ledningssträckningen i ansökan betraktas som godtagbar med tanke på skyddet av den marina miljön och det övriga utnyttjandet av den ekonomiska zonen. Enligt ministeriet ska nödvändiga villkor för att trygga säkerheten och statens rättigheter enligt lagen om Finlands ekonomiska zon meddelas i beslutet om samtycke. Enligt lagen kan beslutet ses över om verksamheten inte motsvarar de meddelade villkoren och under vissa förutsättningar även återkallas.

Utrikesministeriet konstaterar att för Finland är byggprojektet i första hand en miljöfråga. Enligt ministeriets uppfattning bör miljöaspekternas betydelse återspeglas i behandlingen av statsrådets samtycke och dess centrala villkor förutsätta att sökanden vidtar de åtgärder som bedömningen av projektets miljökonsekvenser föranleder. Samtidigt anser ministeriet det viktigt att andra Östersjökuststaters ställningstaganden i det internationella MKB-förfarandet beaktas på ändamålsenligt sätt i de finländska tillståndsförfarandena.

Enligt ministeriets uppfattning bör statsrådets samtycke ställa som villkor att sökanden vidtar de åtgärder som sjöfartssäkerheten i den livligt trafikerade Finska viken förutsätter. Beslutet bör även specificera hur kontakten med myndigheterna under såväl bygg- som driftsfasen ska ordnas för bl.a. reparation och underhåll i syfte att

t.ex. säkerställa åtgärdernas smidighet och förenlighet med finsk lagstiftning. Beslutet bör även ange att vattenhushållningstillstånd enligt vattenlagen krävs innan bygget påbörjas.

Vad gäller omedelbar verkställighet är utgångspunkten enligt utrikesministeriet 31 § 2 mom. i förvaltningsprocesslagen och dess bestämmelser om grunderna för undantag från huvudregeln att ett beslut som kan överklagas inte får verkställas innan det vunnit laga kraft. Ministeriet fäster uppmärksamhet på att omedelbar verkställighet av beslut om statsrådets samtycke enligt lagen om Finlands ekonomiska zon förvisso har meddelats vid flera tillfällen men att detta alltid ska bygga på grunderna i 31 § 2 mom. och en prövning av det enskilda fallet. För projektet krävs även vattenhushållningstillstånd enligt vattenlagen. Att omedelbar verkställighet meddelas kommer således i realiteten inte att frånta eller begränsa besvärsrätten i samband med beslutet.

Ur utrikesministeriets synpunkt finns det av dessa skäl inte några särskilda grunder att motsätta sig omedelbar verkställighet ifall den meddelas så, att det egentliga byggarbetet inte får påbörjas innan högsta förvaltningsdomstolen avgjort eventuella besvär över statsrådets samtycke.

Avslutningsvis konstaterar utrikesministeriet att skador på andra kablar eller ledningar vid utläggning, byggande eller istandsättande av undervattenskabeln eller -ledningen ska ersättas. Ministeriet fäster därtill uppmärksamhet på att sökanden i ansökan, trots den utförda riskanalysen, inte nämner något om skadeståndsskyldigheten under driftstiden. Gasläckor kan aldrig uteslutas helt, och med beaktande av den intensiva sjöfarten i Finska viken är det möjligt att fartyg skadas vid en sådan händelse. Utrikesministeriets uppfattning är att ett samtycke som statsrådet gett enligt lagen om Finlands ekonomiska zon inte kan utgöra grund för att utöka skadeståndsskyldigheten till att omfatta finska staten.

Sökanden konstaterar att samtal förts både för och emot projektet på EU-nivå. Sökanden konstaterar att samtalen i fråga inte är relevanta för det finländska tillståndsförfarandet trots att de väckt intresse.

Sökanden ansluter sig till utrikesministeriets konstaterande att beviljandet av samtycke till användning av den ekonomiska zonen framförallt är en miljöfråga. Projektets miljöaspekter regleras i vattenhushållningstillståndet. Sökanden vill även påpeka att Nylands NTM-central gett ett positivt utlåtande om sökandens MKB-beskrivning och Natura 2000-bedömning och -behovsprövning samt att Sydvästra Finlands NTM-central gett ett positivt Naturautlåtande om behovsprövningen. Sökanden konstaterar att Nylands, Egentliga Finlands och Sydvästra Finlands NTM-centraler i sina utlåtanden om det sökta vattenhushållningstillståndet bekräftat att byggandet av rörledningssystemet inte påverkar uppfyllelsen av målen i vattenramdirektivet och direktivet om marin strategi såsom de införlivats i finländsk lagstiftning.

Enligt sökanden gör utrikesministeriet samma konstaterade om omedelbar verkställighet som i samband med Nord Stream 1-projektet, då en sådan verkställighet meddelades. Såsom konstaterats i ansökan förutsätter påbörjandet av byggarbete alltid att sökanden även har tillstånd enligt vattenlagen. Omedelbar verkställighet av beslutet om samtycke enligt lagen om Finlands ekonomiska zon möjliggör därmed ännu inte att det egentliga byggarbetet påbörjas.

Vad gäller skador på kablar och ledningar säger sig sökanden ha ingått eller ingå kornsingsavtal där parterna enas om ansvaret för eventuella skador.

Miljöministeriet anser att det i behandlingen av frågan om statsrådets samtycke till ansökan ska intas en principiell ståndpunkt enligt vilken det föreslagna projektet bedöms utifrån lagen om Finlands ekonomiska zon samt Finlands rättigheter och skyldigheter enligt internationell rätt. Miljöministeriets utlåtande tar endast ställning till

detta samtycke av statsrådet. I utlåtandet konstateras att finska staten enligt 2 § i lagen om Finlands ekonomiska zon bl.a. innehar rätt att bevara och förvalta levande och icke-levande naturtillgångar i zonen. Finlands folkrättsliga jurisdiktion över skyddet av havsmiljön i sin ekonomiska zon grundar sig på bestämmelserna i FN:s havsrättskonvention. Bedömningen av projektets konsekvenser för havsmiljöns tillstånd i Finlands ekonomiska zon grundar sig på en utförd miljökonsekvensbedömning av projektet.

Med beaktande av Östersjöns ekologiska sensitivitet, sårbarhet och dåliga tillstånd bör statsrådet i behandlingen av samtycket enligt miljöministeriets uppfattning förutsätta att den som genomför projektet iakttar försiktighetsprincipen. För att trygga finska statens skyldighet att skydda havsmiljön i Finlands ekonomiska zon bör ett villkor för samtycke även vara att sökanden tillgodoser alla behov av tilläggsutredningar som MKB-kontaktmyndigheten Nylands NTM-central angett i tillståndsförfarandet enligt vattenlagen. Vad gäller undervattensbuller betonar ministeriet synpunkten att byggandet ska planeras så, att arbete inte utförs vid de mest störningsut-sättande tidpunkterna i områden med särskilt känsliga eller hotade arter.

Vad gäller omedelbar verkställighet kan man enligt miljöministeriet inte entydigt säga att det i ärendet föreligger ett allmänt intresse enligt 31 § i förvaltningsprocesslagen. Med beaktande av att projektet vid sidan av statsrådets samtycke förutsätts inneha tillstånd enligt vattenlagen och att samtycket inte inbegriper rätt att påbörja det egentliga byggarbetet ser ministeriet inga särskilda grunder för att motsätta sig ett meddelande av omedelbar verkställighet. Omedelbar verkställighet kan således meddelas på villkor att detta inte till någon del möjliggör ett påbörjande av det egentliga byggarbetet.

Sökanden konstaterar att Nylands, Egentliga Finlands och Sydvästra Finlands NTM-centraler i sina utlåtanden om det sökta vattenhushållningstillståndet bekräftat att byggandet av rörledningssystemet inte påverkar uppfyllelsen av målen i vattenramdirektivet och direktivet om marin strategi såsom dessa införlivats i finsk lagstiftning. Sökanden konstaterar vidare att Nylands och Sydvästra Finlands NTM-centraler gett positiva utlåtanden om projektets Natura 2000-bedömningar och -behovsprövningar i Finland.

Sökanden ansluter sig till ministeriets konstaterande att beslutet ska beakta resultaten av den s.k. Esboprocessen. Mer information om processens slutförande finns i 4.7. Sökanden ansluter sig till ministeriets konstaterande att det utöver statsrådets samtycke krävs ett vattenhushållningstillstånd innan byggarbetet kan påbörjas.

Kommunikationsministeriet ansluter sig till Trafikverkets utlåtande 15.11.2017 och däri framförda synpunkter och har inte några övriga anmärkningar på ansökan.

Sökanden har svarat på Trafikverkets utlåtande (nedan i 4.3.2).

Jord- och skogsbruksministeriet hänvisar till sina tidigare utlåtanden till olika tillståndsmyndigheter om Nord Stream-gasledningarna. Ministeriet har i fråga om miljöaspekterna på Östersjön sett det som viktigt att bedömningen av gasledningarnas skadliga miljökonsekvenser under byggfasen och den senare driften inte bara ska beakta lagstiftningen om Östersjön utan även alla miljökonventioner, -program och -riktlinjer som redan finns eller bereds. Ministeriet har anfört och anser det fortsatt viktigt att de synpunkter om medförda skador som tidigare framhållits i jord- och skogsbruksministeriets utlåtanden, framförallt rörande fiskar, fiskeri och havsdaggdjur, beaktas även i detta projekt när det gäller dess konsekvenser för Finland under såväl byggfasen som den senare verksamheten.

Jord- och skogsbruksministeriet ser inte hinder inom sitt förvaltningsområde för statsrådets samtycke till Nord Stream 2 AG:s byggprojekt i Finlands ekonomiska zon, un-

der förutsättning att bedömning av skadliga konsekvenser för det allmänna fiskeriintresset nämns i samtycket. Skrivningen bör utöver eventuell ersättning till nuvarande fiskare även ange att alla medförda, bedömda och senare verifierade skador och skadliga konsekvenser av projektet för det allmänna fiskeriintresset ska behandlas och kompenseras enligt vattenlagens tillståndsförfarande och villkor liksom i det tidigare Nord Stream 1-projektet, som ledde till att en fiskeriavgift fastställdes.

Sökanden vill i fråga om projektets konsekvenser för det kommersiella fisket och det allmänna fiskeriintresset upplysa statsrådet och jord- och skogsbruksministeriet om att Egentliga Finlands NTM-central gett ett utlåtande om det sökta vattenhushållningstillståndet i egenskap av fiskerimyndighet och är överens med sökanden om konsekvenserna för det kommersiella fisket och om fiskeriavgiftsberäkningen för det allmänna fiskeriintresset. Sökanden har konstaterat att NTM-centralens ståndpunkt beaktas i vattenhushållningstillståndet. Sökanden har enligt egen uppgift kommit överens med yrkesfiskarna om ersättningsfrågorna.

Inrikesministeriet har som sitt utlåtande sänt ett utlåtande från staben för Gränsbevakningsväsendet för kännedom. Staben fungerar som inrikesministeriets gränsbevakningsavdelning. I övrigt har ministeriet inget att uttala i ärendet.

Sökanden hänvisar till sitt svar med anledning av Gränsbevakningsväsendets utlåtande (nedan i 4.3.2).

Försvarsministeriets utlåtande tar upp vissa säkerhetspolitiska synpunkter (Skyddsnivå IV) rörande territorialövervakningslagen (755/2000) och Östersjöns strategiska ställning.

4.3.2 Övriga myndigheter

Geologiska forskningscentralen GTK konstaterar i sitt utlåtande att GTK deltagit som expert i dialogen mellan myndigheterna och sökanden under MKB-förfarandet för Nord Stream 2 och framfört sina synpunkter på projektets miljökonsekvenser till miljötillståndsmyndigheten. I miljökonsekvensfrågorna hänvisar Geologiska forskningscentralen till Nylands NTM-centrals utlåtande 26.7.2017 om MKB-beskrivningen. Utlåtandet inkluderar Geologiska forskningscentralens kommentarer om projektet.

Enligt Geologiska forskningscentralen är ansökan med bilagor mycket omfattande och inkluderar en nationell MKB-beskrivning för Finland och en internationell MKB-beskrivning enligt Esbokonventionen, med andra ord den s.k. Esborapportens dokument. Såsom även konstateras i den nationella MKB-beskrivningen finns det inom Finlands ekonomiska zon ställvis relativt höga halter av skadliga ämnen i ytsedimentet. Utifrån MKB-beskrivningen orsakar dessa dock nästan inte alls några bestående skador i havets känsliga ekosystem på grund av byggarbetets korta varaktighet och begränsade influensområde. Sökanden har dessutom beslutat att använda ett dynamiskt positionerbart rörläggingsfartyg på hela sträckan i Finska viken. Detta minskar avsevärt bearbetningen av botten eftersom ett stort antal ankarförflyttningar uteblir.

Enligt Geologiska forskningscentralen ska de nya gasledningarna dras så, att de inte medför skada för nuvarande infrastrukturer och begränsar senare användning av Finlands ekonomiska zon så lite som möjligt. I utförandet av byggarbetet ska man sträva efter att minimera det område av Finlands ekonomiska zon som de nuvarande och nya gasledningarna täcker eftersom en avsevärd del av zonen kommer att vara områden med begränsningar för eller förbud mot användning av området i nya infrastrukturprojekt. Detsamma gäller eventuell senare utvinning av råvaror på havsbotten.

Geologiska forskningscentralen konstaterar därtill att det geologiska, geotekniska och geokemiska underlaget för MKB-förfarandet och uppföljningen bör vara fritt tillgängligt och lagras i det berörda referenscentrets riksomfattande databaser. Geologiska forskningscentralen tycker överlag att tillståndsansökan är omfattande och beskriver projektet väl genom bilagorna. Avslutningsvis anser Geologiska forskningscentralen att hinder enligt lagen om den ekonomiska zonen inte föreligger för beviljande av tillstånd till byggande och tillstyrker ett sådant för sökanden.

Sökanden konstaterar att rörledningssystemet varken hindrar byggande av senare infrastruktur eller skadar nuvarande infrastruktur. Sökanden kommer enligt egen uppgift att lämna det begärda obehandlade underlaget till Geologiska forskningscentralen, om statsrådet eller arbets- och näringsministeriet så kräver. Enligt projektets gällande forskningstillstånd ska forskningsunderlaget lämnas till arbets- och näringsministeriet när undersökningarna har slutförts.

Energimyndigheten har uppgett att den inte uttalar sig i ärendet.

Försörjningsberedskapscentralen har ansett det som viktigt att de parallella rörledningarna inte hindrar eller orimligt försvårar användbarheten och underhållet av de el-, gas- och dataöverföringsförbindelser som byggts eller kommer att byggas mellan Finland och andra länder. Byggandet och underhållet av gasledningarna bör även utföras så, att de negativa konsekvenserna för Finlands utrikes fartygstrafik minimeras. I andra avseenden har försörjningsberedskapscentralen inte något att uttala om projektet.

Sökanden hänvisar till det som konstaterats i ansökan med bilagor, dvs. att rörsystemets konsekvenser för kommande infrastrukturprojekt är mycket små. De största konsekvenserna handlar om byggandet av korsningar och nödvändiga försiktighetsåtgärder vid röjning av krigsmateriel. Sökanden har redan ingått korsningsavtal för den nuvarande infrastrukturen eller sluter just nu sådana med ägare av nuvarande kablar och rörledningar i Finska viken. Saken har behandlats i punkt 3.1.

Trafikverket konstaterar i sitt utlåtande att verket varit med i MKB-förfarandet för Nord Stream 2 och hållit kontakt med den projektansvariga parten i undersöknings- och planeringsfasen. Tack vare det tidigare rörledningsprojektet Nord Stream 1 har den projektansvariga parten haft tillgång till omfattande information om bygg- och tillståndsförfarandena, som kunnat utnyttjas vid bedömningen av projektets konsekvenser för sjötrafiken under bygg- och drifttiden.

Enligt Trafikverket har byggandet av rörledningarna konsekvenser för sjötrafiken i projektområdet på grund av skyddszonerna runt projektfartygen. Trafikverket är VTS-myndighet i Finland och även ansvarig för sjökorten. Det är nödvändigt att den projektansvariga parten och Trafikverket i god tid håller förhandlingar och en dialog om det informationsutbyte och den trafikreglering som projektet kräver för att säkerställa den allmänna sjösäkerheten och en smidig samverkan. Trafikverket konstaterar att sökanden ska följa de internationella sjövägsreglerna "International Regulations for Preventing Collisions at Sea 1972 (COLREG)". Trafikverket konstaterar även att de anmälningar för sjökartografi och sjötrafik som behövs specificeras i verkets utlåtande om det vattenhushållningstillstånd som projektet sökt.

Gasledningarnas planerade sträckning i Finlands ekonomiska zon går under ytterdelen av Trafikverkets Mussalöled samt delvis i Finska vikens trafiksepareringssystem, genom vilka fartygstrafiken till Finska viken går. Trafiksepareringssystemet är ämnat att minska olycksrisken genom att styra fartygstrafiken i Finska viken till definierade filer. Gasledningarnas planerade sträckning är inte i närheten av officiella ankringsområden och flytande sjösäkerhetsanordningar finns inte inom Finlands ekonomiska zon.

Trafikverket har uttalat att gasledningarnas sträckning i Mussaloleden och dess närhet inte får hindra eventuella utvecklings- och ändringsarbeten på leden i framtiden. Med anledning härav förutsätter Trafikverket att gasledningarna inklusive alla konstruktioner installeras på minst 20 meters vattendjup vid passagen under Mussaloleden mätt från medelvattenståndet. Samtidigt konstaterar verket att ifall gasledningarna dras enligt sträckningen i tillståndsansökan, ligger de på cirka 40 meters vattendjup vid passagen under farleden utan att hindra eventuella åtgärder för utveckling och underhåll av Mussaloleden.

Gasledningarnas sträckning går cirka 3 kilometer från en grund passage sydväst om fyren på Kallbådan, som avgränsar trafiksepareringsområdet. I Trafikverkets utlåtande om MKB-programmet för Nord Stream 2 nämns ett möjligt framtida behov att avlägsna den grunda passagen.

Trafikverket har vidare konstaterat att verket är med i FinEst Link och tittar på tunnelprojektets genomförbarhet och lönsamhet, dvs. den planerade järnvägstunneln under havet mellan Helsingfors och Tallinn, som behandlas kortfattat även i ansökningsmaterialet. Den aktuella projektbeskrivningen utgår från att tunnelfräs används i bygget, som därmed inte skadar Nord Stream 2-ledningarna. FinEst Link inbegriper även anläggning av konstgjorda öar utanför Tallinn och Helsingfors, där den är planerad att ligga i det grunda området nära Helsingfors fyr.

Ur den egna verksamhetens synvinkel ser Trafikverket inga hinder för statsrådets samtycke ifall projektet i den slutgiltiga sträckningen och byggandet av gasledningarna beaktar nämnda passeringsdjup i Mussaloleden, det möjliga behovet att avlägsna den grunda passagen vid Kallbådan, exakt utmärkning av gasledningsparet på sjökorten, behovet av information under forsknings- och byggverksamheten och ett omsorgsfullt aviserings- och kontaktförfarande med Trafikverket samt efterlevnad av internationella sjövägsregler. Behovet av ett smidigt kontaktförfarande ska även uppmärksammas vid inspektion och service under driften och underhållet av gasledningarna.

Sökanden har uppgett att kommunikationssätten diskuterats med underentreprenörerna och Trafikverket. I alla diskussioner har man tyckt att de anmälningrutiner som utvecklades under Nord Stream 1 bör tillämpas i projektet. Sökanden träffade representanter för Trafikverket, Helsingfors VTS-central, Gränsbevakningsväsendet och Trafiksäkerhetsverket 14.11.2017 angående kontakt- och anmälningrutiner för utläggning av stenmaterial och rörläggning. Vid mötet enades man om att hålla ett nytt möte om detta. Motsvarande möte om röjning av krigsmateriel ordnas när en byggentreprenör har utsetts och innan byggarbetet påbörjas.

Sökanden känner till Trafikverkets meddelande om att den grunda passagen nära fyren på Kallbådan kanske avlägsnas i framtiden. Den ligger cirka 3,1 kilometer från rörledningens sträckning. Utifrån Trafikverkets preliminära uppgifter har det för sökandens räkning bedömts att Nord Stream 2-ledningarnas integritet inte påverkas av ett avlägsnande. Sökanden har dock begärt att de eventuella försiktighetsåtgärder som behövs tas upp i en särskild diskussion när avlägsnandet bekräftats och arbetets tidsschema är känt.

Angående Mussaloleden konstaterar sökanden att rörledningarna kommer att läggas ut så, att det fria vattendjupet ovanför ledningen inklusive stenmaterial är mer än 20 meter i Mussaloleden. Stenbankens högsta punkt ligger vanligen högst 2 meter ovanför gasledningens högsta punkt, vilket innebär att hela rörledningssystemet finns på ett klart större djup än 20 meter. Enligt sjökorten är vattendjupet längs de planerade rörledningarna i Mussaloleden över 20 meter. Sökanden har utrett vattendjupsdata för varje meter längs de planerade rörledningarna i Mussaloleden. Enligt dessa uppgifter är farledens lägsta djup 47,5 meter längs rörledning A och 41,3 meter längs rörledning B. Enligt den aktuella tekniska beskrivningen och tillgängliga vat-

tendjupsdata är rörledningssystemet och dess stödkonstruktioner i Mussalolen som närmast 38,9 meter under vattenytan. Sökanden kan alltså bekräfta att rörledningarna och stödkonstruktionerna i Mussalolen är belägna mer än 20 meter under medelvattendjupet.

Trafiksäkerhetsverket Trafi har tackat för möjligheten att uttala sig om ansökan men uppgett att verket inte har något att uttala i ärendet.

Museiverket konstaterar i sitt utlåtande att verket studerat ansökan utifrån perspektivet att skydda kulturarvet under vatten. Museiverket har i egenskap av myndighet och expert inom skyddet av kulturmiljön medverkat i MKB-förfarandet för Nord Stream 2 med uppgift att se till att kulturarvet under vatten beaktas i projektförberedelserna.

Det viktigaste juridiska instrumentet för skydd av det arkeologiska kulturarvet på finsk mark och Finlands territorialvatten är lagen om fornminnen (295/63). Vrak som kan antas ha sjunkit för minst hundra år sedan eller delar av sådana vrak samt andra konstruktioner som berättar om tidigare bebyggelse och historia utgör enligt lagen fornminnen under vatten. Trots att lagen inte tillämpas inom Finlands ekonomiska zon anser Museiverket det nödvändigt med ändamålsenligt skydd av kulturarvet under vatten i samband med Nord Stream 2, såsom även skedde i samband med Nord Stream 1.

FN:s havsrättskonvention förpliktar i dess allmänna bestämmelser medlemsstaterna att skydda arkeologiska och historiska fynd i havet och samarbeta kring detta. Konventionen förpliktar medlemsstaterna att i hela mänsklighetens intresse bevara arkeologiska och historiska föremål som hittas på havsbotten i områden utanför nationell jurisdiktion. Skyddet av kulturarvet under vatten ses som mycket viktigt även i konventionen om skydd av kulturarv under vatten, antagen 2001 av FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur Unesco. Finland röstade för antagande av konventionen vid organisationens generalkonferens men har inte ratificerat den.

Enligt Museiverket kan ett stort byggprojekt på öppet hav i Österjön, såsom Nord Stream 2, påverka kulturarvet under vatten, framförallt fartygsvrak. Kulturarvet bevaras osedvanligt väl på Östersjöns botten tack vare de gynnsamma förhållandena. Det saknas heltäckande information om kulturarvet under vatten, men av erfarenhet vet man att det finns ett rikt kulturarv i Östersjön på platser som inte kan lokaliseras tillförlitligt utifrån skriftliga källor, historiska kartor eller andra arkivkällor.

Trots omfattande inventering av kulturarvet i projektområdet kan plötsliga fynd under vatten göras i byggfasen. Därför ska sökanden ha en plan för anmälan och övrig hantering av dessa. Utifrån kulturarvsinventeringen kan man även bedöma, om det efter byggfasen finns behov av att kontrollera skicket och läget på objekten för att utreda om byggverksamheten medfört förändringar på objekten.

Enligt Museiverket ingår "Cultural Heritage Management Policy" i ansökningshandlingarna. I policyn förbinder sig projektet att följa internationellt vedertagen praxis för skydd av kulturarvet och undvika skadliga konsekvenser för kulturarvet. Policyn innehåller goda principer för beaktande av kulturarvet under vatten i samband med förberedelserna och genomförandet av projektet, bl.a. i fråga om inventering, samarbete, informationsdelning till kulturarvsmyndigheter och hur man får entreprenörer att iakttäta säkerhetsavstånd som skyddar kulturarvet och visa aktsamhet om kulturobjekt vid sprängningar av krigsmateriel.

Nord Stream 2 har under MKB-förfarandet utrett kulturarvet under vatten längs ledningssträckningen och dess omgivning i Finlands ekonomiska zon. Utifrån utredningen vet man att det finns tre objekt inom +/-250 meters radie från ledningssträckningen som ska beaktas. I dessa ingår ett med fornminne jämförbart historiskt vrak i

östra Finska viken samt två kulturarvsobjekt med anknytning till händelserna under andra världskriget. Helt riktigt konstateras att användningen av ett dynamiskt positionerbart rörlaggningsfartyg minskar risken för skador på kulturarvet under vatten. De kulturarvsobjekt som vid utredningen påträffades 250–1000 meter från rörledningens sträckning är inte hotade. Överlag bedöms konsekvenserna som obetydliga eller små eftersom objekten till största delen bevaras oförändrade.

I Museiverkets utlåtande konstateras därtill att kulturarvet under vatten beaktats ändamålsenligt i förberedelserna av projektet och ansökan. Tillräcklig kunskap om kulturarvsobjekten har inhämtats i en lämplig förberedelsefas, så att information från utredningen har kunnat utnyttjas i den mer exakta planeringen av sträckningen. Museiverket har hållits uppdaterat om projektförberedelserna och öppet fått information om kulturarvsfrågorna. Projektets konsekvenser för kulturarvet under vatten har bedömts på ändamålsenligt sätt. Ett dynamiskt positionerbart fartyg i all rörläggning inom Finlands ekonomiska zon är en stor fördel i kulturarvsskyddet och minskar avsevärt risken för skadliga konsekvenser. De åtgärder för beaktande av kulturarvet som Museiverket föreslagit som villkor för vattenhushållningstillståndet enligt vattenlagen presenteras i huvudsak som genomförbara i sökandens ansökan och de bifogade handlingarna.

Enligt Museiverkets uppfattning finns det ur kulturarvsskyddets synvinkel inget hinder för statsrådets samtycke till genomförande av projektet i Finlands ekonomiska zon.

Sökanden har konstaterat att de föreslagna tillståndsvillkoren redan ingår i övervakningsplanen som sådana.

Huvudstaben har meddelat att den enligt överenskommelse med försvarsministeriet uttalat sig om ärendet till ministeriet.

Enligt **Staben för gränsbevakningsväsendet** påverkas gränsbevakningsväsendets lagstadgade uppgifter av Nord Stream 2 främst vid sjöräddningens samt rörläggnings- och transportfartygens manskapsbyten. Nord Stream 2 AG har under bolagets förberedelser haft kontakt med verksamhetsansvariga Finska vikens sjöbevakningssektion via sina representanter. Gränsbevakningsväsendet har inget att anmärka på ansökan men förutsätter fortsatt aktivitet när det gäller överenskommelser om fartygens anmälningsrutiner. Gränsbevakningsväsendet är den lagstadgade myndigheten för territorialövervakning men tar inte ställning till detta i utlåtandet eftersom utlåtanden även begärts av försvarsministeriet och huvudstaben.

Sökanden försäkrar att den aktiva informationen till Gränsbevakningsväsendet om fartygens rörelser inom Finlands ekonomiska zon fortsätter.

Finlands miljöcentral SYKE har inte uttalat sig i ärendet.

Nylands närings-, trafik- och miljöcentral har meddelat att centralen inte har något att uttala om ansökan.

4.4 Yrkanden och utredningar framlagda av andra

4.4.1 Utlåtanden från ägare av kablar och rörledningar

Baltic Connector Oy konstaterar i sitt utlåtande att Nord Stream 2 AG:s ledningssträckning korsar den planerade gasledningen Balticconnector i Finska viken. Enligt Baltic Connector Oy har dess gasledningsprojekt stor betydelse i Finlands och EU:s energistrategi. Balticconnector förbättrar den regionala leveranssäkerheten och möjliggör distribuerad gasförsörjning. Den skapar också en ram för avreglering och tillväxt på gasmarknaden och möjliggör användning av alternativa källor, såsom kondenserad naturgas (LNG) och biogas.

Balticconnector byggs under 2018 och 2019. Enligt den nya gasmarknadslagen öppnas gasmarknaden i Finland 1.1.2020 och behöver en driftklar Balticconnector för att fungera. Effektiv avreglering av marknaden när Balticconnector har färdigställts gör att Finland blir en del av EU:s inre marknad för gas. Därmed anser Baltic Connector Oy att byggandet av Nord Stream 2 AG:s gasledningarna i korsningar med Balticconnector ska utföras så, att det inte påverkar Balticconnectors tidtabell och inte medför extra kostnader för projektet. Baltic Connector Oy har uppgett att bolaget inte har något särskilt i övrigt att uttala med anledning av ansökan.

C-Lion 1 Oy har tackat för begäran om utlåtande. C-Lion1 Oy känner till Nord Stream 2 AG:s planer på att bygga två undervattensgasledningar. Ledningsparet kommer att korsa C-Lion 1 Oy:s sjökabel och parterna har slutit ett avtal om detta. C-Lion 1 Oy har inte något att uttala om ärendet i andra avseenden.

Fingrid Oyj konstaterar i sitt utlåtande att bolaget har två likströmsförbindelser mellan Finland och Estland, EstLink 1 och EstLink 2. Båda dessa sjökablar ska korsas enligt god korsningspraxis. Kabeln och gasledningen ska korsa varandra vinkelrätt. Korsningspunkten ska förses med tillräckligt fysiskt skydd utvändigt samt mellan kablar och gasledningarna. Korsningspunkten ska beakta eventuella störningar från den korsande kabeln och gasledningen samt korrosionspåverkan. Om projektet inbegriper sträckor där sjökabeln och gasledningen går parallellt, ska avståndet mellan kabeln och den närmaste gasledningen vara minst 1,5 kilometer, så att maximalt obehindrade reparationsinsatser garanteras för både gasledningens och sjökablarnas del. Planerna för Nord Stream 2-gasledningarnas sträckning nära sjökablarna ska lämnas till Fingrid Oyj för godkännande före utläggning av gasledningarna. Planleveransen ska inkludera tidtabellen, strukturen och sättet för utförande av korsningspunkten samt data från undersökningen av havsbotten på korsningsområdet.

Fingrid Oyj:s metoder och punkter för undersökning av havsbotten ska väljas så, att de inte kan skada sjökablarna. Ifall det i Nord Stream 2-projektet konstateras behov av att röja krigsmateriel närmare än 100 meter från sjökablarna, ska en röjningsplan lämnas till Fingrid Oyj för godkännande. Ifall röjningsobjektet är längre än 100 meter från sjökablarna men kablar ligger inom röjningens eventuella influensområde, ska en röjningsplan lämnas till Fingrid Oyj för godkännande. Den som genomför projektet och Fingrid Oyj ska ha ingått korsningsavtal innan gasledningen börjar läggas ut.

Nord Stream AG har tackat för möjligheten att uttala sig om ansökan och uppgett att Nord Stream AG och Nord Stream 2 AG som bolag undertecknat korsningsavtal om gasledningsparen Nord Stream 1 och Nord Stream 2. I sitt svar konstaterar Nord Stream AG att bolaget vid behov ger tillståndsmyndigheten mer information om saken.

ZAO Perspective Technologies Agency svarade inte på begäran och har inte gett något utlåtande.

Sökanden har enligt egen uppgift ingått kabelkorsningsavtal med dem som gett utlåtanden och där beaktat responsen i utlåtandena.

4.4.2 Utlåtande från en privatperson

I sitt utlåtande konstaterar **KS** att denne inte har gett och inte kommer att ge sökanden tillstånd att lägga ut rörledningar i Finlands ekonomiska zon. KS säger sig ha inmutat ett område i Finlands ekonomiska zon genom utläggning av pålar i Finska viken. KS anför att ägarlös mark kan inmutas och att man inte får bygga på annans mark utan tillstånd från ägaren av området. I utlåtandet anför också att KS ska anses inneha partsställning i ärendet tills ett lagakraftvunnet avgörande av KS inmutningsärende.

Sökanden vill delge statsrådet att en av KS företräd part även motsatte sig bygandet av Nord Stream 1-ledningarna. Då motverkades projektet genom en ansökan om inmutning i Finlands ekonomiska zon enligt den upphävna gruvlagen. Ansökan avslogs sedermera av högsta förvaltningsdomstolen i likhet med gruvmyndigheten.

Sökanden konstaterar att Lantmäteriverket 26.7.2017 avslog KS lagfartsansökan för det med pålar utmärkta området. Enligt sökanden har KS överklagat Lantmäteriverkets beslut till Vanda tingsrätt, som är behörig jorddomstol i ärendet. Jorddomstolen avslog besvären i en dom daterad 30.11.2017. Jorddomstolen konstaterade att Lantmäteriverket inte ens skulle ha fattat beslut i ärendet eftersom ärendet saknar rättslig grund, men domstolen såg inte heller några skäl att återförvisa ärendet till Lantmäteriverket.

KS har ansökt om besvärstillstånd och överklagat jorddomstolens dom till högsta domstolen. Enligt 238 § i fastighetsbildningslagen (554/1995) verkställs jorddomstolens dom eller beslut så som stadgas om verkställighet av en dom som vunnit laga kraft. Därmed är jorddomstolens dom verkställbar. Enligt sökanden innehar KS på grundval av det ovan anförda ingen partsställning och dennes utlåtande saknar därmed betydelse för sökandens nu anhängiga tillståndsärende.

4.5 MKB-kontaktmyndighetens utlåtande

Behovet av ett MKB-förfarande i samband med projektet grundar sig på lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (468/1994, nedan MKB-lagen) och på statsrådets förordning (713/2006, nedan MKB-förordningen). Enligt 4 a § i MKB-lagen tillämpas lagen också i Finlands ekonomiska zon, om vilken bestäms i 1 § i lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004). Enligt 6 § 8 b-punkten i förordningen tillämpas MKB-förfarandet på gasledningarna som har en diameter över DN 800 millimeter och är över 40 kilometer långa. På projektet tillämpas också konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (nedan Esbokonventionen, FördrS 67/1997). Finland och Estland har också en bilateral överenskommelse om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (FördrS 51/2002).

Nord Stream AG har 25.3.2013 anhängiggjort förfarandet för miljökonsekvensbedömning (nedan MKB-förfarandet) genom att till kontaktmyndigheten Nylands närings-, trafik- och miljöcentral (NTM-centralen) inlämna ett program för bedömning av Nord Stream 2-projektets miljökonsekvenser. Nylands NTM-central lämnade ett utlåtande om programmet 4.7.2013.

Nord Stream 2 AG har 3.4.2017 lämnat en konsekvensbeskrivning för Finlands ekonomiska zon samt ett underlag för bedömning av hela projektet och dess konsekvenser i ett gränsöverskridande sammanhang (en s.k. Esborapport) till Nylands NTM-central, som kungjorde MKB-beskrivningen 7.4.2017. Hörandet avslutades 5.6.2017. Miljöministeriet lämnade 30.6.2017 Finlands ställningstagande till övriga länder angående hela projektets konsekvenser samt konsekvenser för Finland med upphov i andra länder.

Nylands NTM-central lämnade som beslutande kontaktmyndighet i det nationella MKB-förfarandet sitt utlåtande om MKB-beskrivningen och dess tillräcklighet 26.7.2017. I utlåtandet konstateras att konsekvensbeskrivningen för Nord Stream 2-projektet uppfyller de i 10 § MKB-förordningen nämnda innehållskraven för en konsekvensbeskrivning. Beskrivningen har behandlats på behörigt sätt och uppgjorts enligt kraven i MKB-lagstiftningen samt är tillräcklig sett till planeringskedet vad gäller beaktandet av de kompletteringsbehov som kontaktmyndigheten angett i sitt utlåtande om bedömningsprogrammet 4.7.2013. NTM-centralen förutsatte samtidigt vissa tilläggsutredningar i projektets tillståndsfas.

I sitt utlåtande om MKB-beskrivningen 26.7.2017 konstaterade Nylands NTM-central att projektet generellt beskrivits så detaljerat att identifiering och utredning av konsekvenserna har varit möjlig. Därtill ansåg Nylands NTM-central att MKB-beskrivningen ger goda utgångspunkter för Natura 2000-bedömningarna. Nylands NTM-central ansåg att projektets största konsekvenser avser havsdäggdjuren. Byggandet av rörledningarna kan därtill ha negativa konsekvenser för havsfåglar och livsmiljöer under vatten samt medföra att fasta och skadliga ämnen sprids. Under driften kan projektet även ha konsekvenser för yrkesfisket och kommande användning av Finlands ekonomiska zon, och framförallt fiskekonsekvenserna borde ha behandlats mer detaljerat i ansökan.

I sitt utlåtande förutsätter Nylands NTM-central att projektets konsekvenser för Natura 2000-områdena bedöms närmare i Natura 2000-bedömningarna. Sökanden ska dessutom i största möjliga omfattning försöka mildra projektets totala konsekvenser och inte förlägga byggarbete till tidpunkter då känsliga och hotade arter är mest utsatta för störningar. Nylands NTM-central ansåg också att de sydliga sträckningsalternativen i MKB-beskrivningen är klart mindre skadliga än de nordliga och att användning av ett dynamiskt positionerbart rörlägningsfartyg är klart mindre skadligt än alternativet med ankringsfartyg.

Nylands NTM-central konstaterar därtill att sökanden ska lämna in ett bemötande till centralen med svar på de frågor och kompletteringsbehov som kommit fram i det internationella hörandet.

För att garantera säker installation och drift av rörledningarna ska ammunition röjas bort från installationskorridoren och den bredare säkerhetskorridoren före byggandet. Nylands NTM-central förutsatte att utredningen kompletteras i tillståndsansökan med en bedömning utifrån den ammunition som faktiskt ska röjas från den valda installationskorridoren för att garantera säker installation av rörledningarna. Vattnets kvalitet och därigenom organismerna påverkas främst genom röjning av ammunition och uppläggning av stenmaterial, vilket som mest bedömts ha små konsekvenser. Bedömningen ska ändras vid behov när röjnings- och byggplanerna preciseras.

Projektet har konstaterats ha främst lokala konsekvenser av begränsad varaktighet under arbetstiden. Nylands NTM-central konstaterade att Nord Stream 2 inte hindrar att god vattenstatus uppnås. Detta säkerställs i projektets tillståndsfas, då tilläggsutredningarna och Natura-bedömningarna är tillgängliga.

Nord Stream 2 har förbundit sig att göra iakttagelser av havsdäggdjur och fåglar under röjning av ammunition, före och efter sprängningarna. I sitt utlåtande konstaterade Nylands NTM-central att det i MKB-beskrivningen föreslagna övervakningsprogrammet är tillräckligt.

Miljökonsekvenserna vid röjningen av krigsmateriel behandlas i ett tillståndsförfarande enligt vattenlagen. Efter inlämning av ansökan har sökanden ändå beslutat att som kompletterande mildrande åtgärd använda bubbelridåer för merparten (80 av 87) av allt krigsmateriel som ska röjas eftersom en röjning med pråmar inte är genomförbar. Om laddningen i ett stycke krigsmateriel bedöms väga mindre än 22 kg används inte bubbelridåer, såvida stycket inte ligger i östra Finska viken. Varje stenbank planeras så, att minsta möjliga mängd av stenmaterial behövs. Uppskattningsvis 0–2 nya fynd av krigsmateriel kan ligga utanför den undersökta säkerhetskorridoren. Några stenbankar kan sträcka sig en bit in på detta område (högst 10 meter).

Sökanden har utifrån erhållna utlåtanden även i övrigt preciserat programmet för miljöövervakning och rapportering under byggande och drift av rörledningarna jämfört med det program som ingick i tillståndsansökan. Preciseringarna har diskuterats med tillsynsmyndigheten.

4.6 Nylands NTM-centrals utlåtande om Natura 2000-bedömningarna och -behovsprövningen samt Sydvästra Finlands NTM-centrals utlåtande om Natura 2000-behovsprövningen

4.6.1 Natura 2000-bedömningar

Sökanden har i enlighet med 65 § i naturskyddslagen (1096/1996) utfört två Natura 2000-bedömningar och fyra Natura 2000-behovsprövningar om huruvida en full Natura 2000-bedömning ska göras. En bedömning av Naturaområdet vid Sandkallan (södra havsområdet) lämnades till Nylands NTM-central 3.7.2017 och en bedömningen av Naturaområdet vid Kallbådan (skären och vattenområdet) 10.7.2017. Uppdaterade Natura 2000-bedömningar, föranledda av sträckoptimering och användning av bubbelridåer vid röjning av utvalda stycken krigsmateriel, lämnades till Nylands NTM-central 6.9.2017.

Utifrån bedömningen av Naturaområdet vid Kallbådan orsakas de största konsekvenserna i området av röjningen av krigsmateriel. För att mildra konsekvenserna kommer sökanden att använda bubbelridåer för visst krigsmateriel. Utifrån Natura 2000-bedömningen av havsområdet vid Sandkallan orsakas de största miljökonsekvenserna i området av ökad sedimentering till följd av röjningen av krigsmateriel och utläggningen av stenmaterial. Utifrån Natura 2000-bedömningen av området vid Kallbådan kan man konstatera att projektet enskilt eller granskat tillsammans med andra projekt och planer inte medför någon betydande försämring av de naturvärden för vilka skären och havsområdet införlivades i Natura 2000-nätverket. Utifrån Natura 2000-bedömningen av området vid Sandkallan har projektet enskilt eller tillsammans med andra projekt eller planer inte sådana skadliga konsekvenser för detta Natura 2000-område (havsområdet söder om Sandkallan, Borgå) att de skulle hota de naturvärden av typen "rev" som utgjorde grunden för att området införlivades i Natura 2000-nätverket.

4.6.2 Natura 2000-behovsprövningar

Sökanden har utfört fyra Natura 2000-behovsprövningar, där man bedömt om en fullständig Natura 2000-bedömning ska göras. Natura 2000-behovsprövningarna av havsskyddsområdet Ekenäs och Hangö skärgård och Pojoviken, Söderskärs och Långörens skärgård samt havsskyddsområdet Pernåvikarna och Pernå skärgård har slagits ihop till en behovsprövning, som lämnades till Nylands NTM-central 12.7.2017. Natura 2000-området Östra Finska vikens skärgård och vatten har också genomgått en behovsprövning. Den lämnades till Sydvästra Finlands NTM-central 6.9.2017.

Enligt behovsprövningarna innebär projektet enskilt eller granskat tillsammans med andra projekt och planer inte någon betydande försämring av de naturvärden för vilka havsskyddsområdet Ekenäs och Hangö skärgård och Pojoviken, Söderskärs och Långörens skärgård samt havsskyddsområdet Pernåvikarna och Pernå skärgård införlivades i Natura 2000-nätverket. Utifrån behovsprövningarna behöver en Natura 2000-bedömning i enlighet med 65 § i naturskyddslagen inte göras för någon av de tre behovsprövade Naturaområdena. Enligt behovsprövningen av Natura 2000-området Östra Finska vikens skärgård och vatten innebär projektet enskilt eller granskat med tillsammans andra projekt och planer inte någon betydande försämring av de naturvärden för vilka det införlivades i Natura 2000-nätverket. Utifrån behovsprövningen behöver en Natura 2000-bedömning i enlighet med 65 § i naturskyddslagen inte göras för området.

4.6.3 Nylands NTM-centrals utlåtande om Natura 2000-bedömningarna och -behovsprövningarna

Nylands NTM-central har 7.12.2017 gett ett utlåtande om två Natura 2000-bedömningar och tre Natura 2000-behovsprövningar som gäller dess område. Ny-

lands NTM-central har anslutit sig till behovsprövningarnas slutsatser och ansett att en fullständig Natura 2000-bedömning inte behöver göras. Även i fråga om Natura 2000-bedömningarna har Nylands NTM-central anslutit sig till de framlagda slutsatserna. I sitt utlåtande konstaterade Nylands NTM-central också att slutsatserna är desamma även då projektets konsekvenser bedöms i kombination med gasledningens Balticconnector, den planerade vindkraftsproduktionen i havsområdet enligt landskapsplanen och utvinningen av marksubstanser i havsområdet.

4.6.4 Sydvästra Finlands NTM-centrals utlåtande om Natura 2000-behovsprövningen

Sydvästra Finlands NTM-central har 20.11.2017 gett ett utlåtande om Natura 2000-behovsprövningen av Natura 2000-området Östra Finska vikens skärgård och vatten. Sydvästra Finlands NTM-central har ansett att behovsprövningarnas slutsatser stämmer och att det inte ska göras någon fullständig Natura 2000-bedömning. Sydvästra Finlands NTM-central har också ansett att projektets samlade verkan tillsammans med gasledningsprojektet Balticconnector och grustäktsområdet utanför Lovisa inte förändrar denna slutsats. Projektets största negativa konsekvenser uppstår under byggandet av gasledningarna och gäller havsdäggdjur, havsfåglar, livsmiljöer under vatten och spridning av fasta och skadliga ämnen. Negativa konsekvenser under byggtiden kan även uppstå för sjö- och landtrafiken. Negativa konsekvenser under drifttiden kan uppstå för yrkesfisket och den framtida användningen av Finlands ekonomiska zon.

4.7 Beaktande av kommentarerna från andra kuststater i enlighet med Esbokonventionen

Projektet har konsekvenser för andra Östersjöländer, och således hade deras myndigheter, medborgare och sammanslutningar rätt att ta del i förfarandet enligt den finska MBK-lagen vad gäller konsekvenserna i andra länder av projektets finska del. Enligt 15 § i MKB-lagen ska myndigheter och allmänheten i en stat som är part i Esbokonventionen beredas tillfälle att ta del i bedömningsförfarandet, om miljökonsekvenserna av ett projekt sannolikt kommer att uppträda på den andra statens territorium

På projektet tillämpas FN:s ekonomiska kommission för Europas konvention om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen). Med stöd av den kan finländare även framföra synpunkter på hela projektets miljökonsekvenser till den del dessa sträcker sig till Finland. Miljöministeriet är behörig myndighet för konventionen i Finland. Miljöministeriet lägger fram varje lands ställningstaganden om ledningssträckan för de övriga länderna.

I enlighet med Esbokonventionen skickade Finland underrättelser (notifikationer) om inledning av förfarandet till Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tyskland, Danmark, Sverige och Ryssland i mars 2013. Alla ovanstående länder har meddelat att de tar del i Finlands MKB-förfarande. I enlighet med Esbokonventionen skickade Tyskland, Danmark, Sverige och Ryssland underrättelser (notifikationer) om inledning av ett förfarande för miljökonsekvensbedömning till Finland 8.4.2013. Underrättelsen åtföljdes av en handling om bedömningen av projektets miljökonsekvenser över hela Östersjöområdet.

Finland svarade 14.6.2013 att man deltar i dessa länders MKB-förfaranden. En sammanfattning av de i Finland framlagda utlåtandena och synpunkterna om bedömningen av hela projektets miljökonsekvenser vidarebefordrades av miljöministeriet i kompletterande handlingar 16.7.2013.

I ett utlåtande med anledning av MKB-beskrivningen förutsatte projektets kontaktmyndighet Nylands NTM-central att den projektansvariga sökanden lämnar in ett bemötande till kontaktmyndigheten med svar på de frågor och kompletteringsbehov som kommit fram i det internationella hörandet. Frågor och kompletteringsbehov gäl-

lande handlingarna i bedömningen kom fram i utlåtandena från Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tyskland och Sverige. 19.9.2017 lämnade miljöministeriet den projektansvariga sökandens bemötanden till dessa stater, som ombads att senast 19.9.2017 meddela ministeriet ifall de vill fortsätta samrådsförfarandet enligt Esbokkonventionen. Miljöministeriet meddelade staterna att Finland betraktar konsultationerna enligt Esbokkonventionen som avslutade ifall staterna inte svarar.

Ryssland och Danmark framförde inga anmärkningar till Finland. Därmed är Esboprocessen avslutad för deras del. Polen bad om mer information och Litauen uttryckte intresse för konsultationer efter hörandets slut. Sverige och Estland meddelade miljöministeriet att de anser att konsultationer inte behövs. Miljöministeriet lämnade de begärda tilläggsuppgifterna till Polen 26.10.2017. Polen meddelade ministeriet 16.11.2017 att landet inte har några anmärkningar i övrigt. Miljöministeriet anordnade ett möte med Litauens representanter 21.11.2017. Mötesprotokoll och Nylands NTM-centrals utlåtande om Natura 2000-bedömningen skickades till Litauen 19.12.2017 i enlighet med landets begäran.

Den s.k. Esboprocessen, där Finland är ett sådant upphovsland som avses i artikel 1 i konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (FördrS 67/1997), slutfördes för den sista statspartens del genom miljöministeriets brev till miljöministeriet i Litauen daterat 19.12.2017. För övriga parter del slutfördes processen, där Finland är upphovspart, redan tidigare på hösten 2017.

I enlighet med artikel 5 i konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang ska miljöministeriet skicka materialet från MKB-hörandet till tillståndsmyndigheterna när hörandet slutförts. Miljöministeriet skickade Esbomaterialet till tillståndsmyndigheterna 9.1.2018. Där konstaterar ministeriet att alla samråd enligt konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (FördrS 67/1997) och överenskommelsen med Estland om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (FördrS 51/2002) har slutförts. Enligt artikel 6 i konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang ska parterna säkerställa att det i det slutliga beslutet om den föreslagna verksamheten tas vederbörlig hänsyn till resultatet av miljökonsekvensbedömningen, inklusive miljökonsekvensbeskrivningen, och de kommentarer angående detta som erhållits samt till resultatet av samrådet enligt artikel 5.

Responser från andra länder tog upp samma saker som i erhållna utlåtanden och synpunkter under det nationella hörandet i Finland. Teman som lyftes fram var vikten av att använda ett dynamiskt positionerbart rörlägningsfartyg i stället för ett ankringsfartyg och oron över projektets konsekvenser för det kommersiella fisket och den nuvarande infrastrukturen samt andra framtida infrastrukturbyggen i Östersjön. Dessutom påpekades att betydande energiinfrastrukturprojekt på europeisk nivå ska följa EU-lagstiftningen. Responserna tog upp oron över huruvida projektet ökar beroendet av rysk naturgas. Dessutom uttrycktes oro över hur undervattensbuller från rövningen av krigsmateriel påverkar havsdäggdjuren, i synnerhet populationerna av tumlare och vikare, och vilka konsekvenser projektet har för naturskyddsområdet Kurgalsky. Annat som väckte frågor var avlägsnande av rörledning och skyddsåtgärder under byggtiden samt olycksberedskapen.

Sökanden har svarat på de frågor och anmärkningar som framfördes i det internationella hörandet såsom förutsattes i Nylands NTM-centrals utlåtande om MKB-beskrivningen.

Sverige. I sitt svar till Sverige konstaterade sökanden bl.a. att Natura 2000-bedömningarna och -behovsprövningarna för Finland gjordes efter inlämningen av MKB-beskrivningen. Sökanden konstaterade att projektets klimatpåverkan enligt Nylands NTM-central anses ha bedömts i tillräcklig grad i MKB-beskrivningen.

Polen. I sitt svar till Polen har sökanden bl.a. konstaterat att Natura 2000-bedömningarna och -behovsprövningarna för Finland gjordes efter inlämningen av MKB-beskrivningen. Sökanden har svarat på anmärkningarna om konsekvenserna av undervattensbuller. Efter svaret har sökanden förbundit sig att i merparten av fallen använda bubbelridåer vid röjning av krigsmateriel i Finland, vilket ytterligare mildrar bullerkonsekvenserna.

Litauen. I sitt svar till Litauen angående Europas naturgasbehov hänvisade sökanden till bilaga 10 i ansökan. I svaret konstaterade sökanden också att rörledningarna bara är transportvägar. Vad gäller bedömningsmetoder i MKB-beskrivningen har sökanden konstaterat att de utvalda metoderna används brett i miljökonsekvensbedömningar. Vad gäller projektets fiskerikonsekvenser har sökanden konstaterat att rörledningarna inte leder till förlust av fiskeområden och att information om det fiske som litauiska fiskare idkar på projektområdet (även utanför Finland) har lämnats till berörda myndigheter.

Estland. I sitt svar till Estland har sökanden bl.a. konstaterat att mildrande åtgärder vidtas under röjning av krigsmateriel för att minska konsekvenserna för populationen av östersjövikare. Efter svaret har sökanden förbundit sig att i merparten av fallen använda bubbelridåer vid röjning av krigsmateriel i Finland, vilket ytterligare mildrar konsekvenserna av undervattensbuller.

Tyskland. I svaret till Tyskland har sökanden bl.a. konstaterat att frigörelse av näringsämnen tas upp i MKB-beskrivningen och dess bilagor. Sökanden har även beaktat anmärkningarna om populationen av östersjövikare och strävar efter att mildra konsekvenserna för den i östra Finska viken. Efter svaret har sökanden förbundit sig att i merparten av fallen använda bubbelridåer vid röjning av krigsmateriel i Finland, vilket ytterligare mildrar konsekvenserna av undervattensbuller.

Lettland. I svaret till Lettland har sökanden konstaterat att projektet ska uppgöra och implementera en nödplan enligt HELCOM-kraven. Sökanden har anslutit sig till Lettlands uppfattning att röjningen av krigsmateriel i ankarkorridoren kan undvikas genom användning av ett dynamiskt positionerbart rörläggingsfartyg. I Finland används alltid ett dynamiskt positionerbart fartyg för rörläggning.

4.8 Sökandens kompletteringar

Sökanden har 5.2.2018 kompletterat ansökan med ett nytt avtal om ersättning till fiskare, ett nytt avtal om kabelkorsningar och ett uppdaterat program för övervakning av miljökonsekvenserna.

Sökanden har 9.3.2018 meddelat att planeringen inför påbörjandet av byggarbetet fortskrider enligt projektets tidsplan. Sökanden har även meddelat att en gruvmyndighet i Tyskland, Bergmat Stalsund, 31.1.2018 gett samtycke till en territorialvattenplan. Sökanden har meddelat att de utvalda entreprenörerna för röjning av krigsmateriel är MMT/Ramora och N-Sea/Bodaci.

Sökanden har meddelat att ett kabelkorsningsavtal ingåtts mellan sökanden och Fingrid Oy. Sökanden har uppdaterat bilaga 3 till ansökan, "Nord Stream 2 – Stakeholder Engagement Plan Finland". Sökanden har upprättat en finsk version av den uppdaterade bilagan.

Sökanden har uppgett att planeringen av stenbankarna vidareutvecklats efter inlämningen av ansökan. Sökanden har konstaterat att den slutliga volymen av stenmaterial hamnar under 1,9 miljoner kubikmeter och sannolikt uppgår till cirka 1,2 miljoner kubikmeter. Sökanden har meddelat att det under planeringen av stenbankarna

stätt klart att en del av dem sträcker sig till det i ansökan angivna forskningsområdet, utanför den angivna säkerhetskorridoren.

Sökanden har via komplettering begärt ändring av punkt 6.7.1 i ansökan (förfarandet vid oväntade fynd). Sökanden har motiverat ändringen med att det vid uppgörandet av detaljerade planer för stenbankarna stätt klart att en del av bankarna sträcker sig utanför den i ansökan angivna säkerhetskorridoren. Enligt sökandens uppfattning kan man inte förvänta sig nya fynd av krigsmateriel i omedelbar närhet av stenbankarna. Sökanden har meddelat att bubbelridåer även kommer att användas vid röjning av oväntade fynd av krigsmateriel i enlighet med principerna i sökandens bemötande med anledning av utlåtandena om ansökan.

Sökanden har uppdaterat ansökan med antalet hittade tunnor i den rörläggningskorridor som definieras i ansökan.

4.9 Partsställning

Arbets- och näringsministeriet anser att erhållna utlåtanden, utredningar och yrkanden i det föreliggande ärendet bör undersökas till den del dessa lagts fram av någon som kan betraktas som part i ärendet. Partsställningen avgörs genom bedömning av rättsintresset för var och en som lagt fram yrkanden eller utredningar, särskilt i den bemärkelse som avses i 11 § i förvaltningslagen (434/2003). Part i ett förvaltningsärende är, enligt 11 § i förvaltningslagen (434/2003), den vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet gäller.

En grundförutsättning för partsoffentlighet är enligt 11 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) att handlingen kan eller har kunnat påverka behandlingen av partens ärende. En part har enligt nämnda 11 § rätt att ta del av en myndighetshandling som kan eller har kunnat påverka behandlingen, även om handlingen inte är offentlig. Denna påverkan ska objektivt sett åtminstone i någon mån föreligga på sannolika grunder. Partsoffentlighet kommer bara i fråga när partens eget ärende behandlas av myndigheten och omfattar därmed inte direkt ärenden som är anhängiga hos en annan myndighet eller domstol. Partsoffentlighet är alltid kopplad till behandlingen av ett enskilt ärende och parten har bara rätt att ta del av handlingar som påverkar behandlingen av ärendet i fråga.

Med beaktande av att projektets miljökonsekvenser karakteriserar hela projektet och dess rättsverkningar bör partsställningen dock även granskas i ljuset av partsbegreppet i miljölagstiftningen. Enligt 16 kap. 7 a § i vattenlagen har de invånare inom företagets verkningskrets, vilkas boende, arbete eller andra förhållanden kan påverkas av företaget, och sammanslutningar som representerar dem rätt att framföra sin åsikt med anledning av ansökan. Enligt 37 § i miljöskyddslagen (86/2000) ska tillståndsmyndigheten innan den avgör ett ärende ge dem vilkas rätt eller fördel saken kan beröra (parterna) tillfälle att framställa anmärkningar med anledning av tillståndsärendet.

KS har sagt sig äga ett område på cirka hundra kvadratkilometer i Finlands ekonomiska zon söderut från de grunda vattnen vid Helsingfors fyr och som enligt planerna berörs av Nord Stream 2-projektet. Lagen om Finlands ekonomiska zon bygger på FN:s havsrättskonvention. Enligt havsrättskonventionen är en stats ekonomiska zon ett havsområde utanför territorialhavet på vilken tillämpas särskild rätt i enlighet med havsrättskonventionen enligt vilken kuststatens rättigheter och jurisdiktion samt övriga staters fri- och rättigheter regleras av de tillämpliga bestämmelserna i konventionen. Den ekonomiska zonen omfattar det berörda vatten- och bottenområdet.

Enligt lagen om Finlands ekonomiska zon innehar finska staten vissa rättigheter i den ekonomiska zonen och dessa tillkommer i princip bara finska staten, den som inrättat zonen. I regeringens proposition med förslag till lag om ekonomisk zon (RP

53/2004) konstateras att den ekonomiska zonen och dess botten inte ägs av finska staten, till skillnad från de allmänna vattenområdena, och att Finlands ekonomiska zon inte är i någons ägo. Finlands ekonomiska zon utgör internationellt havsområde. Ingen kan få ett faktiskt maktförhållande till ett internationellt havsområde, dvs. en ekonomisk zon eller del därav i sin ägo, och inom Finlands ekonomiska zon tillämpas exempelvis inte jordabalken, såsom framgår av 3–5 § i lagen om Finlands ekonomiska zon. Dessutom anger 1 § i jordabalken att äganderätt till en fastighet fås genom köp, byte, gåva eller annan överlåtelse. Lagen känner inte till förvärv av äganderätt till fastighet genom inmutning.

KS ansökan om lagfart för området avslogs av Lantmäteriverket 26.7.2017. Enligt den juridiska litteraturen och såsom även konstaterats i Lantmäteriverkets beslut kan förvärv av mark nuförtiden inte grundas på inmutning, som de facto bara kan gälla lösöre. KS överklagade Lantmäteriverkets beslut till Jorddomstolen (Vanda tingsrätt). Jorddomstolen avslog besvären i en dom daterad 30.11.2017. Jorddomstolen konstaterade att Lantmäteriverket inte ens skulle ha meddelat beslut i ärendet eftersom ärendet saknar rättslig grund, men domstolen såg inte heller några skäl att återförvisa ärendet till Lantmäteriverket. Enligt 238 § i fastighetsbildningslagen (554/1995) verkställs jorddomstolens dom eller beslut så som stadgas om verkställighet av en dom som vunnit laga kraft. Jorddomstolens dom är verkställbar. På grundval av ovanstående har KS inte någon partsställning i ärendet.

5 Lagstiftning

5.1 FN:s havsrättskonvention

Finland har ratificerat FN:s havsrättskonvention (FördrS 49-50/1996), som satts i kraft genom blankettlagen (524/1996, FördrS 49/1996) och -förordningen 21.7.1996 (525/1996, FördrS 50/1996). Också Schweiz, där sökanden har sin hemort, har ratificerat konventionen, som för Schweiz del trädde i kraft 31.5.2009 (C.N.344.2009.TREATIES-5 (Depositary Notification)).

Ekonomisk zon. Enligt artikel 57 i havsrättskonventionen får den ekonomiska zonen sträcka sig högst 200 sjömil från baslinjen för territorialhavet. Avgränsningen av den ekonomiska zonen mellan stater med motstående eller intilliggande kuster bestäms genom konventionen (artikel 74). Finlands ekonomiska zon är inte finska statens territorium utan ett internationellt havsområde för vars del havsrättskonventionen anger Finlands och övriga staters rättigheter.

Kuststatens rättigheter. Inom sin ekonomiska zon utövar Finland den behörighet som en kuststat enligt folkrätten har i den ekonomiska zonen. Enligt artikel 56 i konventionen har kuststaten i den ekonomiska zonen ensamrätten till bl.a. utforskning och utnyttjande, bevarande och förvaltande av naturtillgångarna, vare sig dessa är levande eller icke-levande, på havsbotten och i dess underlag samt på överliggande vattenområden och till annan verksamhet som syftar till ekonomisk exploatering och utforskning av zonen. Inom sin ekonomiska zon har Finland också jurisdiktion enligt havsrättskonventionen med avseende på bl.a. skyddet och bevarandet av den marina miljön.

Alla staters rättigheter och skyldigheter. Enligt artikel 58 i samma konvention åtnjuter alla stater, vare sig de är kuststater eller kustlösa stater, friheterna till sjöfart och överflygning, utläggande av undervattenskablar och rörledningar samt annan enligt folkrätten legitim användning av havet i samband med dessa friheter, såsom de som har samband med fartygs och luftfartygs framförande samt skötsel av undervattenskablar och rörledningar och är förenliga med övriga bestämmelser i konventionen. Enligt artikel 58.3 i konventionen ska stater ta vederbörlig hänsyn till kuststatens rättigheter och skyldigheter och iakttä de lagar och andra författningar som antagits

av kuststaten samt andra folkrättsliga regler, i den mån dessa inte är oförenliga med den delen konventionen som handlar om den ekonomiska zonen.

Enligt artikel 79.1, som med stöd av artikel 56.3 tillämpas på den ekonomiska zonen, innehar alla stater rätt att lägga ut undervattenskablar och rörledningar på kontinentalsockeln. För Finlands del omfattar kontinentalsockeln i Finska viken samma område som den ekonomiska zonen. Enligt artikel 79.2 får kuststaten, med förbehåll för rätten att vidta skäligen åtgärder för undersökning av kontinentalsockeln, för bearbetning av dennas naturtillgångar och för förhindrande, begränsning och kontroll av förorening från rörledningar, inte hindra utläggande eller bibehållande av sådana kablar eller rörledningar. Enligt artikel 79.3 måste utstakning av rörledningarnas sträckning på kontinentalsockeln godkännas av kuststaten. Enligt artikel 192 är alla staterna skyldiga att skydda och bevara den marina miljön.

Skadeståndsskyldighet. Enligt artikel 113, som med stöd av artikel 58.2 ska tillämpas på den ekonomiska zonen, ska varje stat anta de lagar och andra författningar som behövs för att straffbelägga handling som uppsåtligt eller genom vårdslöshet vållas ombord på ett fartyg som för dess flagg eller av person underkastad dess jurisdiktion, om handlingen medför brott eller skada på undervattenskabel i det fria havet, varigenom telegraf- eller telefonförbindelse kan avbrytas eller hindras, eller på undervattensrörledning eller högspänningskabel. Denna bestämmelse omfattar även handling som är avsedd att leda till eller som kan framkalla fara för sådant brott eller sådan skada. Enligt artikel 114 ska varje stat anta de lagar och andra författningar som behövs för att personer under dess jurisdiktion vilka äger en undervattenskabel eller rörledning i det fria havet ska stå för reparationskostnaderna, om de vid utläggning eller reparation av egen kabel förorsakar brott eller skada på annan kabel eller rörledning.

Skyldigheter för kuststater som gränsar till slutna eller halvslutna hav. Östersjön är ett sådant halvslutet hav som avses i artiklarna 122 och 123 i havsrättskonventionen eftersom den omges av flera stater och den helt utgörs av flera kuststaters territorialhav och ekonomiska zoner. Konventionen ålägger stater som gränsar till ett slutet eller halvslutet hav att samarbeta med varandra när de utövar sina rättigheter och fullgör sina skyldigheter enligt den. Samarbetsskyldigheten gäller bl.a. samordning av genomförandet av staternas rättigheter och skyldigheter med hänsyn till skydd och bevarande av den marina miljön. Finland har som part till Esbokonventionen deltagit i den internationella processen för bedömning av miljökonsekvenser både som upphovsstat och som utsatt stat. Finland har berett andra kuststater tillfälle att komma med ytterligare frågor och förmedlat sökandens svar på dessa till andra kuststater liksom också i sitt eget beslutfattande beaktat andra kuststaters ställningstaganden.

5.2 Lagen om Finlands ekonomiska zon

Bestämmelser om utövandet av de rättigheter i den ekonomiska zonen som tillkommer en kuststat finns i lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004). Enligt 6 § i lagen kan statsrådet efter ansökan lämna samtycke till att annan verksamhet som avser ekonomiskt utnyttjande av zonen idkas i den ekonomiska zonen. Enligt RP (53/2004 rd) beträffande lagen om Finlands ekonomiska zon avgörs tillståndsärenden enligt 6 § vid statsrådets allmänna sammanträde på föredragning från arbets- och näringsministeriet. Utnyttjanderätten kan ges för en bestämd tid eller tills vidare. I beslutet ska de villkor anges som anses nödvändiga med tanke på säkerhet eller för att trygga statens rättigheter enligt lagen om Finlands ekonomiska zon. Beslutet kan ses över eller verksamheten kan avbrytas, om verksamheten inte motsvarar de vill-

kor som har meddelats i beslutet. Beslutet om samtycke kan också återkallas om verksamheten väsentligt strider mot de villkor som har meddelats i beslutet.

Enligt 7 a § i lagen ska man på behandlingen av ett samtycke som förutsätts för energiprojekt av gemensamt intresse som avses i förordningen om energiinfrastrukturer, med undantag av ett samtycke till forskning, även tillämpa nämnda förordning och lagen om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen. I samarbetsmekanismen beslutar Energimyndigheten som behörig myndighet om vissa processfrågor och fastställer detaljerade tidtabeller för tillståndsprocesserna i tillståndsärenden som faller inom andra myndigheters behörighet. Berörda tillståndsmyndigheter har dock självständig bestämmanderätt i avgöranden av tillståndsärenden.

Nord Stream 2 är inte ett i lagen åsyftat energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen.

5.3 Bestämmelser om eventuella skador på undervattensledningar och andra eventuella skador

I Finland gäller en lag om skydd för vissa undervattensledningar (145/1965, ändrad 597/1995 och 1071/2004). Skadas vid utläggande, anläggande eller iståndsättande av undervattensledning annan ledning, är enligt 3 § i lagen ägaren till den förstnämnda ledningen, även om för den åsamkade skadan straff icke skulle kunna ådömas, skyldig att ersätta ägaren av den skadade ledningen de nödiga kostnaderna för reparation av ledningen. Utanför Finlands territorialvattengräns gäller denna lag endast fartyg under finsk flagg, finska medborgare och finska sammanslutningar.

Ersättningar enligt vattenlagen. Bestämmelser om ersättningar enligt vattenlagen finns i 11 kap. i vattenlagen (264/1961). I 11 kap. 3 § i vattenlagen ingår en förteckning över skador som ska ersättas enligt den. Beslut om ersättningar för skador som eventuellt medförs av byggandet och driften av en naturgasledning fattas av behörigt regionförvaltningsverk som ett led i behandlingen av ansökan om tillstånd enligt vattenlagen. Om miljötillståndsverket beslutar att bevilja tillstånd, fastställer det på tjänstens vägnar ersättningsbeloppen för både kända och oförutsebara skador. Vattenlagen ger även möjlighet till separata överenskommelser om ersättning med den skadelidande. Om tillstånd beviljas, ges i fråga om kablar vidare ett åläggande om att arbetet ska utföras så att kablarna inte skadas samt ett åläggande att reparera eventuella skador. Det går också att avtala med kabelägaren om korsningar av naturgasledningar och kablar.

Enlig ansökan avser sökanden ingå avtal om ersättningsfrågorna med alla ägare till undervattensledningar.

5.4 Sjösäkerhet

De viktigaste bestämmelserna om sjösäkerhet i syfte att skydda annan verksamhet på havet än den egentliga sjöfarten finns i sjövägsreglerna, som ingår i konventionen om de internationella reglerna till förhindrande av sammanstötning till sjöss (FördrS 30/1977) jämte ändringar. Genom nämnda regler och bestämmelserna i sjölagen (647/1994) uppfylls kraven beträffande sjösäkerhet på ett ganska heltäckande sätt också när det gäller de byggarbeten och andra arbeten till havs som Nord Stream 2-projektet förutsätter.

Enligt sjölagen (6 kap. 9 §) ska befälhavaren se till att fartyget framförs och handhas på ett sätt som är förenligt med gott sjömansskap. Befälhavaren ska skaffa informat-

ion om de påbud och föreskrifter som gäller för de orter fartyget ska anlöpa under resan (6 kap. 10 §). Enligt sjövägsreglerna ska fartygen passera varandra på ett tryggt avstånd. Ett fartyg med begränsad rörelseförmåga kan av skäl som beror på fartygets egna funktioner bestämma vilket passeringsavstånd som är tryggt. Finlands sjöfartsmyndigheter informerar sjöfarare om sådana arbeten till havs som de har kännedom om och vilka försvårar sjöfarten bl.a. i publikationen "Underrättelser för sjöfarare", och information till sjöfarare förmedlas också via VTS-centraler. Då informerar myndigheten fartyg som är på väg till området om bl.a. tryggt passeringsavstånd.

5.5 Lagstiftning om omedelbar verkställighet

Verkställbarheten av förvaltningsbeslut regleras generellt av 31 § 2 mom. i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Enligt bestämmelsen kan ett beslut verkställas innan det har vunnit laga kraft, om så stadgas i lag eller förordning eller om beslutet till sin natur är sådant att det bör verkställas omedelbart eller om ett allmänt intresse kräver att verkställigheten av beslutet inte uppskjuts.

Den situation som beskrivs i bestämmelsen utgör ett undantag från huvudregeln att ett beslut inte kan verkställas innan det vunnit laga kraft. Det kan vara svårt att uppfatta momentets två sistnämnda grunder som egna självständiga punkter. Den förstnämnda grunden avser närmast ett beslut som skulle förlora sin betydelse om det inte verkställs omedelbart. Det som är avgörande i det sistnämnda fallet är det allmänna intresset. Det allmänna intresset som begrepp är en allmän klausul som ger förvaltningsmyndigheten utrymme för avvägning. Grunden att ett beslut kan verkställas omedelbart om beslutets natur så kräver beaktar också enskilda intressen. Här blir den centrala frågan hur det allmänna intresset bedöms i förhållande till det enskilda. I den juridiska litteraturen har det framförts ståndpunkter enligt vilka det kan handla om t.ex. beviljande av tillstånd till någon åtgärd som måste vidtas vid en viss tidpunkt. I litteraturen har det också framförts en syn enligt vilken kravet på ett effektivt genomförande av EU-rätten kan vara en relevant synpunkt vid bedömningen av dessa situationer.

6 Statsrådets beslut

6.1 Samtycke till utnyttjande av Finlands ekonomiska zon och verkställande av beslutet

Statsrådet ger sitt samtycke till Nord Stream 2 AG:s projekt för att i Finlands ekonomiska zon bygga undervattensgasledningar på det sätt som anges i ansökan daterad 19.9.2017 (TEM/1810/08.08.01/2017) samt i de kompletteringar till ansökan som inlämnats senare. Sökanden, den som genomför projektet eller den som senare träder i dennes ställe ska iakttä de villkor som ställs i 6.2.

Samtycket är i kraft i 50 år från det att beslutet utfärdades, varefter det kan förnyas på ansökan.

Statsrådets samtycke får verkställas trots att ändring söks, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

6.2 Villkor

1. Projektet ska genomföras (både bygg- och driftsfasen) med iakttagande av försiktighetsprincipen och med särskild hänsyn tagen till Östersjöns känslighet och sårbarhet och så att alla möjliga åtgärder för att förebygga och minimera skador vidtas. Till denna del ska sökanden inlämna en tillräcklig utredning i samband med tillståndsförfarandet enligt vattenlagen.

2. Om behörigt regionförvaltningsverk beviljar projektet bygglov enligt vattenlagen, ska sökanden följa verkets tillståndsvillkor åtminstone till den del verksamheten sträcker sig till Finlands ekonomiska zon.
3. Projektet ska genomföras (både bygg- och driftsfasen) med beaktande av tidsprioritetsprincipen och i sammanhanget befintliga projekt för ekonomiskt utnyttjande av Finlands ekonomiska zon samt dessa ägares rättigheter.
4. Projektet ska genomföras så, att det inte utgör något hinder för eventuella senare energi-, telekommunikations- eller andra infrastrukturprojekt som inbegriper byggande av kablar, rör eller konstruktioner som korsar med gasledningen.
5. Projektet ska genomföras så, att eventuellt senare ekonomiskt utnyttjande eller marinvetenskaplig forskning i Finlands ekonomiska zon försvåras så lite som möjligt.
6. Sökanden ska tillgodose det behov av tilläggsutredningar vid förfarandet för vattenhushållningstillstånd som Nylands NTM-central angett i sitt utlåtande med anledning av miljökonsekvensbeskrivningen.
7. Sökanden ska använda ett dynamiskt positionerbart fartyg vid utläggning av rörledningar i Finlands ekonomiska zon.
8. Sökanden ska lägga fram en plan för underhåll och reparation av rörsystemet för Gränsbevakningsväsendet, Trafikverket och behöriga NTM-centraler.
9. Sökanden ska lämna begärda uppgifter och rapporter i tillämpliga delar såsom förutsätts i Trafikverkets utlåtande.
10. Sökanden ska under projektet lämna vederbörliga meddelanden för upprätthållande av sjö- och gränssäkerheten såsom särskilt avtalas med Finska vikens sjöbevakningssektion inom Gränsbevakningsväsendet och dess ledningscentral.
11. Sökanden ska följa de internationella sjövägsreglerna (International Regulations for Preventing Collisions at Sea 1972, COLREG).
12. Sökanden ska kontakta berörd VTS-central i tillräckligt god tid innan fartyget anländer till den ekonomiska zonen.
13. Sökanden ska delta i fartygstrafikservice såsom föreskrivs i lagen om fartygstrafikservice (623/2005).
14. Sökanden ska följa de finska inresebestämmelserna till den del verksamheten i projektet sträcker sig till Finlands territorialvatten.
15. Sökanden ska för Gränsbevakningsväsendet och Trafikverket lägga fram en beredskapsplan med avseende på störningar under driften av gasledningarna.
16. Sökanden ska inom 30 dagar skriftligen underrätta arbets- och näringsministeriet när byggarbetet inom Finlands ekonomiska zon har slutförts.
17. Sökanden ska meddela rörsystemets slutliga installationssträckning till försvarsministeriet, Gränsbevakningsväsendet och Trafikverket innan rörledningarna installeras samt det slutligt installerade rörsystemets koordinater till arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, försvarsministeriet, Gränsbevakningsväsendet och Trafikverket omedelbart efter installationen. Finländska myndigheter ska beredas tillfälle att kontrollera uppgifterna innan rörledningarna börjar installeras.

18. Sökanden ska minst 30 dagar i förväg skriftligen underrätta arbets- och näringsministeriet om tidpunkten för driftsättning av rörledningarna.

19. Sökanden ska ersätta den behöriga tillståndsmyndigheten för de rimliga kostnader som beredningen av detta beslut medfört enligt principerna i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

20. Statsrådets samtycke inbegriper inte rätt till andra åtgärder inom Finlands ekonomiska zon än de som beskrivs i ansökan.

21. Sökanden ska dessutom iaktta det som i övrigt föreskrivs eller bestäms i lagstiftningen eller internationella avtal.

I ledningens sträckning får mindre och nödvändiga ändringar göras av tekniska skäl.

6.3 Motivering

6.3.1 Samtycke

Rättslig grund. Statsrådets samtycke gäller sökandens verksamhet inom Finlands ekonomiska zon enligt ansökan. Den ekonomiska zonen hör inte till finska statens territorium utan är ett internationellt havsområde enligt FN:s havsrättskonvention.

Statsrådets beslut har sin rättsliga grund i rättsstatsprincipen samt nationellt i lagstiftningen om Finlands ekonomiska zon och internationellt i FN:s havsrättskonvention. Havsrättskonventionen utgår från alla staters rätt till utläggning av rörledningar och kablar inom den ekonomiska zonen. Lagen om Finlands ekonomiska zon reglerar också enskildas verksamhet vid sidan av staternas. Utgångspunkten är att friheterna inte bara omfattar kuststaterna. Kuststaterna har dock rätt att underkasta förslaget om rörledningarnas sträckning för ett nationellt förfarande för godkännande, vilket i den finska lagstiftningen realiseras på det sätt som avses i 6 § i lagen om Finlands ekonomiska zon.

Varken havsrättskonventionen eller lagen om Finlands ekonomiska zon fastställer dock uttryckliga kriterier för när samtycke bör ges eller nekas. Båda nämner skyddet, bevarandet och vården av miljön samt ekonomiskt utnyttjande av zonen bland kuststaternas rättigheter. Vid beslutsprövningen är det således väsentligt att överväga dessa rättigheter och projektets konsekvenser för miljöns tillstånd, sjösäkerheten och andra projekt samt eventuella tredjepartsskador och aspekter som rör projektets mål. Andra staters syn på nämnda saker har också betydelse.

Nord Stream 2-projektet ska även följa tillämplig EU-reglering.

Sökande. För Nord Stream 2-projektet bildades ett projektbolag, registrerat i Schweiz 15.7.2015 som ett aktiebolag med hemort i Zug, under namnet New European Pipeline AG. 2.10.2015 ändrades projektbolagets namn till Nord Stream 2 AG. Ryska PJSC Gazprom är den enda aktieägaren i det schweiziska projektbolaget. Nord Stream 2 AG har sitt huvudkontor i Zug. Nord Stream 2 AG har undertecknat avtal om finansiering av projektet med fem ledande energibolag i Europa: ENGIE, OMV, Shell, Uniper och Wintershall. Dessa europeiska energibolag har åtagit sig att tillhandahålla långsiktig finansiering som täcker 50 % av projektets totala kostnader. I dagsläget uppskattas de totala kostnaderna (inkl. finansiering) till 9,5 miljarder euro. Respektive energibolag tillhandahåller högst 950 miljoner euro i finansiering.

Projekt. Nord Stream 2 AG avser bygga två parallella undervattensledningar genom Östersjön från Ryssland till Tyskland för överföring av naturgas. Inom Finlands ekonomiska zon går den nya ledningssträckningen till stor del norr om de nuvarande Nord Stream-rörledningarna och följer deras sträckning. De planerade rörledningarna

är totalt cirka 1200 km långa. Inom Finlands ekonomiska zon är rörledningarnas längd cirka 374 km. Avståndet mellan rörledningarna är cirka 75 meter nästan överallt inom Finlands ekonomiska zon. Som närmast går sträckningen 0,6 km från Finlands territorialvatten och 10 km från finska kusten. Nord Stream 2-rörssystemet kan överföra 55 miljarder kubikmeter naturgas per år. Rörläggningen planeras ske 2018–2019 med sikte på att rörledningarna tas i drift i början av 2020. Gasledningarnas planerade livslängd är minst 50 år räknat från installationen.

Rörledningarna ska i likhet med Nord Stream AG:s rörledningar koppla samman delar av de ryska naturgasfyndigheterna och Europas naturgasnät. Tanken är att transportera naturgas till Tyskland och vidare till naturgasnät i Nordväst-, Central- och Sydosteuropa. Energibolagen i projektet har bedömt det som ekonomiskt lönsamt och att projektet möter den framtida efterfrågan på gas i EU:s medlemsstater. Beräkningarna bygger bl.a. på minskad gasproduktion i Nordsjön och Nederländerna samt en eventuell svag ökning av gasförbrukningen vid övergången från kol i samband med energiomställningen, i Tyskland även från kärnenergi till förnybara energikällor.

Ansökan ger upplysningar om sökandens uppgifter, verksamhetens karaktär och syfte, tillämpade metoder och instrument, projektets tidtabell och varaktighet samt geografiska område på ett sätt som kan anses tillräckligt.

Övriga projekt. Också andra existerande, planerade eller kända projekt inom Finlands ekonomiska zon, projektets konsekvenser samt kommentarerna från andra stater har tagits i beaktande vid beslutsprövningen. Däremot är det omöjligt att vid intressejämförelsen i beslutsprövningen beakta alla slags tänkbara projekt som i en avlägsen framtid kan bli aktuella att genomföra inom den ekonomiska zonen.

Statsrådet har tidigare, 5.11.2009, gett ett villkorat samtycke till ett Nord Stream AG-projekt för byggande av undervattensgasledningar (Nord Stream 1-systemet) inom Finlands ekonomiska zon. Statsrådets villkor för samtycket var bl.a. att projektet ska iakttas försiktighetsprincipen och i synnerhet beakta den känsliga och sårbara miljön i Östersjön. Tillståndshavaren ålades att vidta alla skadeförebyggande och -minimerande åtgärder som är möjliga. Projektet skulle genomföras så, att det inte utgör något hinder för eventuella senare energi-, telekommunikations- eller andra infrastrukturförprojekt, även om de korsar med gasledningarna. Statsrådets beslut var verkställbart trots ändringssökande.

Miljökonsekvenserna av Nord Stream 1-projektet i Östersjön har varit mindre än vad man allmänt förväntade sig. Den övervakning av miljökonsekvenser som berörde Finland utfördes vid 13 objekt på internationellt vatten inom Finlands och Estlands ekonomiska zon. I Finland var vattenkvaliteten det primära objektet för övervakningen, som utfördes av sex oberoende expertorganisationer.

Statsrådet gav 21.6.2017 ett villkorat samtycke till Baltic Connector Oy:s projekt för byggande av en undervattensgasledning (Balticconnector) inom Finlands ekonomiska zon. Statsrådets villkor för samtycket var bl.a. att utföraren iakttar den allmänna försiktighetsprincipen i syfte att förebygga och minimera skador i verksamheten, tidsprioritetsprincipen i fråga om befintliga projekt och villkoren i tillståndet för byggande enligt vattenlagen. Statsrådet samtyckte var verkställbart trots ändringssökande. Sökanden och Baltic Connector Oy har ingått korsningsavtal. Eftersom projektet sammanfaller tidsmässigt måste de som genomför projektet bedriva ett nära samarbete.

Miljö. Projektets miljökonsekvenser kommer att bedömas i detalj av Regionförvaltningsverket i Södra Finland i samband med den tillståndsprocess enligt vattenlagen som krävs för byggandet. Statsrådet anser dock att den känsliga och sårbara miljön i Östersjön ska beaktas i all verksamhet och att sökanden och den som genomför projektet i sin verksamhet ska iakttas den allmänna försiktighetsprincipen i syfte att före-

bygga och minimera skador. Detta ligger även i sökandens intresse eftersom miljöspekterna nuförtiden är en allt större imagefråga för företagen.

Statsrådet har även haft materialet från miljökonsekvensbedömningen till sitt förhållande. Relevant för statsrådet beslutsfattandet är också att MKB-kontaktmyndigheten Nylands NTM-central i sitt utlåtande konstaterat att projektet kan genomföras på ett för miljön hållbart sätt. Statsrådets beslut beaktar även Nylands och Sydvästra Finlands NTM-centralers utlåtanden om Natura 2000-bedömningarna och -behovsprövningarna. Projektets miljökonsekvenser avser främst byggtiden och är tillfälliga. De negativa konsekvenserna under driftstiden är små. I ansökan säger sig sökanden sträva efter att i möjligaste mån minimera miljökonsekvenserna i samband med byggandet. Miljöministeriet har meddelat att det internationella hörandet enligt Esbokonventionen är slutfört. Resultaten från det har beaktats i tillståndsvillkoren.

Sjösäkerhet. Statsrådet förutsätter att hoten mot sjöfartssäkerheten och havsmiljön minimeras i byggandet av rörledningarna. För att upprätthålla sjö- och gränssäkerheten ska sökanden lämna behövliga meddelanden och rapporter till Trafikverket och Finska vikens sjöbevakningssektion inom Gränsbevakningsväsendet. Tillståndshavaren ska meddela rörledningens exakta koordinater till de finländska myndigheterna både före och omedelbart efter installationen för att möjliggöra övervakningen. Sökanden ska följa de internationella sjövägsreglerna (International Regulations for Preventing Collisions at Sea 1972, COLREG), kontakta berörd VTS-central och delta i fartygstrafikservice såsom föreskrivs i lagen om fartygstrafikservice.

Konsekvenser för andra projekt och eventuella tredjepartsskador. Det finns inte några enskilda ägare av mark- eller vattenområden inom den ekonomiska zonen. På Finska vikens botten finns dock telekommunikations- och energiinfrastruktur och dessa ägares intresse ska beaktas när nya tillstånd beviljas. Befintliga konstruktioner utsätts för skaderisk under utläggning, reparation eller underhåll av ledningarna. Antagligen försvåras även underhållet av kablar, om rörledningar byggs ovanpå. Ägare av befintlig infrastruktur har företräde enligt tidsprioriteten när olika parter rättigheter inom den ekonomiska zonen bedöms. Likaså ska den som lägger ut ledningar och kablar i enlighet med FN:s havsrettskonvention beakta rättigheterna för andra som är verksamma i samma område. Sökanden har ingått korsningsavtal med parter som redan äger infrastruktur i Finska viken.

Statsrådets samtycke kan ges under förutsättningen att sökanden inte kommer att motsätta sig eller försvåra eventuella senare energi-, telekommunikations- eller andra infrastrukturprojekt som innebär att korsande kablar eller rörledningar byggs. Sökanden är skyldig att tillåta korsningar av kablar och rörledningar utförs med den ekonomiskt mest förmånligaste konstruktionen.

Inom den ekonomiska zonen finns det olika rättigheter till utnyttjande av levande naturtillgångar som kan äventyras till följd av projektets konsekvenser. Sökanden har ingått avtal om ersättning med idkare av yrkesfiske i influensområdet eller med deras intresseorganisationer. Regionförvaltningsverket i Södra Finland bedömer på tjänstens vägnar om det finns parter som påverkas av projektet men inte har identifierats av sökanden, och fastställer på tjänstens vägnar ersättningar för skador som projektet eventuellt orsakar dem. Regionförvaltningsverket i Södra Finland fastställer även fiskeriavgiften. I ett utlåtande till regionförvaltningsverket om fiskeriavgifter ansåg Egentliga Finlands NTM-central att sökandens fiskeriavgiftsberäkningar kan godkännas.

Energitrygghet och leveranssäkerhet. Nord Stream 2 är ett stort internationellt energiprojekt som väckt reaktioner både för och emot samt neutrala ställningstaganden bland EU:s medlemsstater. Motståndare till projektet anser bl.a. att det bryter mot energionionens mål att minska beroendet av rysk gas, försvagar EU:s enhetliga

Rysslandspolitik, Ukrainas ställning och det säkerhetspolitiska läget i Östersjöområdet. Förutom dessa gemensamma argument har respektive land nationella intressen som påkallar motstånd mot projektet.

Länder som stöder projektet tycker å andra sidan att det behövs för Europas växande gasbehov och målet att diversifiera leveransvägarna på energiområdet samt ser det som ett kostnadseffektivt sätt att minska utsläppen.

De flesta EU-medlemsstaterna har utgått från att projektet ska betraktas som ett kommersiellt projekt och kunna genomföras liksom andra kommersiella energiprojekt ifall det uppfyller förutsättningarna enligt EU:s regelverk, internationell rätt och nationell lagstiftning.

Statsrådet har förståelse för den energi- och säkerhetspolitiska oron kring projektet i Europa och runt Östersjön. Farhågorna kring de säkerhetspolitiska konsekvenserna av byggandet av Nord Stream 2 påminner mycket om dem som diskuterades i samband med det tekniskt motsvarande Nord Stream 1-systemet. Efter att Nord Stream 1 färdigställdes har det säkerhetspolitiska läget i Östersjöområdet försämrats men byggandet av Nord Stream 2 jämsides med de befintliga ledningarna väntas enligt den aktuella bedömningen inte ha någon direkt inverkan på Finlands säkerhetspolitiska läge, energitrygghet eller leveranssäkerheten i energiförsörjningen. Särskilda säkerhetshot väntas inte heller beröra byggfasen.

Statsrådet konstaterar att Finland inte har nationella särintressen som påkallar motstånd eller stöd till Nord Stream 2 AG:s kommersiella projekt. Vid beslut om samtycke till verksamhet inom den ekonomiska zonen begränsas även Finlands utrymme för prövning av de rättigheter som FN:s havsrättskonvention beviljat alla stater. Projektet ska uppfylla miljönormerna och övriga förutsättningar enligt EU-, internationell och nationell lagstiftning. Ett projekt i Östersjön kräver jämte omsorgsfullt MKB-förfarande och statsrådsbeslut av principbeslutskaraktär ett mer detaljerat vattenhushållningstillstånd, så det centrala sakområdet som bedöms i projektet är miljökonsekvenserna.

Statsrådet tycker att EU:s energiförsörjning förbättras bäst marknadsmässigt genom utveckling den inre energimarknadens funktion. Beroendet av rysk gas i Europa minskas effektivast genom diversifiering av importvägar och -källor för gas samt förstärkning av EU:s gasmarknadslagstiftning, ledningsnätet för överföring och LNG-infrastrukturen, vilket nu förverkligas diversifierat som ett led i genomförandet av energiunionen. EU:s gasmarknad konkurrensutsätts nu i ökande grad, vilket syns som förmånliga konsumentpriser.

För att ytterligare stärka EU:s gasmarknadslagstiftning föreslog kommissionen i november 2017 att tillämpningsområdet för EU:s gasdirektiv utökas till att även omfatta gasledningar från tredjeländer inklusive Nord Stream 2. Finland förhåller sig i princip positivt till kommissionens ändringsförslag men med vissa reservationer. EU:s inre marknadslagstiftning bör tillämpas på hela EU:s område. Direktivändringsförslaget har inte påverkat de anhängiga tillståndsprocesserna för Nord Stream 2 i Finland. Gasdirektivet och ändringsförslaget reglerar driften, inte byggandet av rörsystemet.

Erhållna utlåtanden Utlåtandena och ställningstagandena om tillståndsansökan är i huvudsak positiva till förutsättningarna att genomföra projektet. Sökanden har beaktat utlåtandenas förbättringsförslag på ett tillräckligt sätt.

Övriga länders svar till Finland. I en konsultationsprocess som genomförts i enlighet med Esbokonventionen har de stater vilkas områden eller ekonomiska zoner påverkas av projektet beretts tillfälle att uttala sig med anledning av ansökan. Länderna i fråga har haft möjlighet att ge utlåtanden med anledning av Finlands MKB-material

och därefter även bemöta Finlands svar. Miljöministeriet har skickat sökandens kommentarer till berörda stater 19.9.2017 och bett dem att lämna eventuella ytterligare kommentarer senast 10.10.2017. Länderna har inkommit med bemötanden och de har tagits i beaktande vid beslutsprövningen.

Sverige. Enligt Sveriges utlåtande vore det fördelaktigare för Europa att investera långsiktigt i icke-fossila bränslen i stället för mer investeringar i naturgas. Dessutom har svenska icke-statliga organisationer uttryckt oro över projektets konsekvenser för Natura 2000-områdena. Den svenska miljömyndigheten Naturvårdsverket konstaterar att verket berett alla parter tillfälle att uttala sig i ärendet på nytt, men ingen part har lämnat ett nytt utlåtande. Därmed har man inget behov av fortsatta konsultationer med Finland i enlighet med Esbokonventionen.

Polen. Polen har bl.a. konstaterat att materialet inte i detalj tar upp de Natura 2000-områden genom vilka rörledningen går. Dessutom konstaterar Polen att det behövs mer information om bullerkonsekvenserna för havsdäggdjur samt att planer för incidenter och undantagssituationer ska uppgöras och att projektets samlade verkan på andra projekt ska beaktas noggrannare. Polen har även konstaterat att avveckling av rörledningen bör bedömas utifrån den utrustning och teknik som är tillgänglig i dagsläget. Polens kontaktkommission för Esbokonventionen uttryckte i sitt svar en vilja att ta del av det material sökanden lämnat om Natura 2000-områdena, om alternativ röjning av krigsmateriel och dokumentmaterialet om kommersiellt fiske samt bad att materialet levereras omgående. Det begärda materialet levererades till de polska myndigheterna 26.10.2017. Polen underrättade miljöministeriet 16.11.2017 om att landet inte har något att anmärka i övrigt.

Litauen. Litauen har uttryckt oro över att byggandet av rörledningarna ökar beroendet av rysk naturgas och inte är förenligt med målen för EU:s energipolitik. I sitt utlåtande konstaterade Litauen också bl.a. att bedömningen borde ha haft kvalitativa indikatorer, beaktat artillerivapen på land och även redovisat eventuella förluster som fiskare orsakas. Litauen uttryckte även oro för säkerheten och åtgärder under incidenter samt växelverkan mellan rörledningarna och annan infrastruktur. I sitt svar begärde miljöministeriet i Litauen att konsultationer med miljöministeriet i Finland ordnas. Konsultationer enligt Esbokonventionen har hållits med Litauen 21.11.2017. Protokoll från konsultationerna och de begärda uppgifterna lämnades till Litauen 19.12.2017. I samband med detta bekräftade miljöministeriet i Finland för miljöministeriet i Litauen att hörandet enligt Esbokonventionen slutförts.

Estland. Estlands oro har gällt konsekvenserna för havsdäggdjur vid röjningen av krigsmateriel. Dessutom har Estland påpekat att användningen av fossila bränslen bör minskas. Estland har även uttryckt oro över projektets konsekvenser för fisket och naturskyddsområdet Krugalsky. I sitt svar konstaterade estländska miljöministeriet att sökanden i sitt bemötande inte gett detaljerade svar på alla utlåtanden, utan i stället svarat per ämnesområde. Estländska miljöministeriet har konstaterat att projektets konsekvenser för populationen av den hotade östersjövikaren är en central oro för Estland. Sökanden har förbundit sig att använda bubbelridåer i dessa områden, så att konsekvenserna för populationen av östersjövikare kan minskas från medelstora till små. Miljöministeriet i Estland konstaterade att det inte har behov av fortsatta konsultationer med Finland. Estland upprepade dock att projektet ska genomföra alla åtgärder genom vilka de gränsöverskridande konsekvenserna för Estland kan förhindras och mildras.

Tyskland. För Tysklands del har utlåtanden erhållits från tyska icke-statliga organisationer. Deras kommentarer gäller i huvudsak frågor som är relevanta för Tyskland. I utlåtandena framförs dock även generella observationer, såsom oro över att rörledningarna ökar användningen av fossila bränslen. Den oro som uttryckts i fråga om Finland gäller bl.a. konsekvenserna för havsdäggdjur vid röjning av krigsmateriel,

bristen på alternativ i MKB och halterna av näringsämnen och skadliga ämnen i Finska viken.

Lettland. I utlåtandet från Lettland behandlas även saker som huvudsakligen gäller andra upphovsparter än Finland. Lettland konstaterar bl.a. att det är viktigt att använda ett dynamiskt positionerbart rörlägningsfartyg under byggtiden eftersom det finns minor och krigsmateriel på Östersjöns botten. Därtill konstaterade Lettland att man bör utveckla ett förvarningssystem för incidenter såsom oljeläckage samt implementera ett system för samarbete med räddningsväsendet.

Danmark. Danmarks utlåtanden avser främst frågor som berör Danmark. Danmark har på förhand informerat Finland om att det i Danmark beretts och 1.1.2018 införts en lag som möjliggör prövning av politisk karaktär vid beviljande av tillstånd för byggnad på Danmarks territorialvatten. Med stöd av den nya lagen begärde det danska miljöministeriet 9.1.2018 ett utlåtande från det danska utrikesministeriet om Nord Stream 2-projektets säkerhetspolitiska konsekvenser. Behandlingen av ärendet pågår i Danmark.

Natura 2000-områden. Projektets konsekvenser för Natura 2000-områdena i Finlands ekonomiska zon har bedömts under MKB-förfarandet. Dessutom har två Natura 2000-bedömningar gjorts. Nylands NTM-central har gett utlåtanden om Natura 2000-bedömningarna av Natura 2000-områdena vid Sandkallan (södra havsområdet) och Kallbådan (skären och vattenområdet). Båda ingår i Natura 2000-nätverket enligt habitatdirektivet. I båda fallen ansåg Nylands NTM-central att Nord Stream 2-projektet enskilt eller granskat tillsammans med andra projekt eller planer inte har sådana konsekvenser att det på så sätt som avses i 66 § i naturskyddslagen betydligt försämrar de naturvärden för vilka områdena införlivades i Natura 2000-nätverket, förutsatt att de planerade mildrande åtgärderna vidtas.

6.3.2 Verkställande av beslutet

Ett beslut i vilket ändring får sökas genom besvär får enligt 31 § i förvaltningsprocesslagen inte verkställas innan det har vunnit laga kraft. Beslut får dock verkställas omedelbart, om beslutet till sin natur är sådant att det bör verkställas omedelbart eller om ett allmänt intresse kräver att verkställigheten av beslutet inte uppskjuts.

Avgörande i bedömningen av huruvida sökandens yrkande om omedelbar verkställighet kan tillmötesgå i det föreliggande projektet är en avvägning mellan det allmänna intresset och de tredjepartsrättigheter som går förlorade eller äventyras. Här är det relevant att verkställighet efter ett lagakraftvunnet beslut utgör huvudregeln och avsteg från den förutsätter särskilda grunder. I den juridiska litteraturen har det framförts ståndpunkter enligt vilka det kan handla om t.ex. beviljande av tillstånd till någon åtgärd som måste vidtas vid en viss tidpunkt. I litteraturen har det också framförts en syn enligt vilken kravet på ett effektivt genomförande av EU-rätten kan vara en relevant synpunkt vid bedömningen av dessa situationer. Sökanden är den primärt ansvariga för de tidsmässiga och ekonomiska riskerna i projektet inom den ekonomiska zonen.

Projektets miljökonsekvenser gäller byggtiden och är tillfälliga. Bestående, betydande skador uppstår inte. De negativa konsekvenserna under driftstiden är små. I miljökonsekvensbeskrivningen identifierades påverkan på havsbotten, vattenkvalitet, vattennatur, flora och fauna som de största miljökonsekvenserna under byggtiden. Projektet påverkar inte skyddsområdena och dess negativa konsekvenser för havsbotten, vatten- och luftkvalitet, buller, bottenmiljö, planktonmiljö, fiskar och fiskbestånd, havsdaggdjur, havsfåglar, båttrafik, militärområden, befintlig och planerad infrastruktur, kulturarv, turism och fiske under byggtiden är små inom Finlands ekonomiska zon. Sökanden strävar efter att i möjligaste mån minimera miljökonsekvenser-

na i samband med byggandet. De skador som projektet medför är mindre än nyttorna.

När betydelsen av omedelbar verkställighet bedöms kan man även fästa vikt vid det faktum att ifall de tillståndsprocesser som möjliggör ett påbörjande av rörläggningen slutförs så snabbt som möjligt kan sökanden reservera ett dynamiskt positionerbart rörläggingsfartyg till sitt förfogande. Konsekvenserna för havsmiljön är betydligt mindre vid användning av ett dynamiskt positionerbart fartyg än i motsvarande verksamhet med ett fartyg som ankras på traditionellt sätt. Avgörande i bedömningen av huruvida sökandens yrkande om omedelbar verkställighet kan tillmötesgå i det aktuella fallet är en avvägning mellan det allmänna intresset och de tredjepartsrättigheter som går förlorade eller äventyras.

Projektet har ännu inte beviljats tillstånd inklusive villkor för byggande enligt vattenlagen. Statsrådets samtycke ger i sig inte sökanden någon rätt att vidta faktiska åtgärder för byggande eller utläggning av rörledningen inom Finlands ekonomiska zon. Vattentillståndsprocessen har pågått samtidigt. Verkställigheten av statsrådets samtycke har inte några direkta verkningar för tredje parters rättsliga ställning, den marina miljön inom Finlands ekonomiska zon eller sjösäkerheten. Omedelbar verkställighet medför inte att ett eventuellt överklagande blir onödigt. Omedelbar verkställighet av beslutet omintetgör inte ett eventuellt ändringssökande. Det finns inte heller enskilda ägare av mark- eller vattenområden inom Finlands ekonomiska zon.

Villkoret för omedelbar verkställighet har redan tillämpats i statsrådets samtycken till projekt för ekonomiskt utnyttjande.

Med beaktande av sökandens motivering till omedelbar verkställighet av statsrådets samtycke, erhållna utlåtanden, användning av ett dynamiskt positionerbart rörläggingsfartyg och annan minimering av miljökonsekvenserna samt den omedelbara verkställighetens faktiska verkningar för tredje parter, kan det anses föreligga tillräckliga grunder för omedelbar verkställighet av beslutet till följd av ett allmänt intresse i den bemärkelse som avses i 31 § förvaltningsprocessen.

Beslutet får verkställas omedelbart.

7 Tillämpade lagrum

Konvention om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (FördrS 67/1997)
 FN:s havsrättskonvention (FördrS 49-50/1996)
 Konvention om de internationella reglerna till förhindrande av sammanstötning till sjöss (FördrS 30/1977)
 Förvaltningslag (434/2003)
 Förvaltningsprocesslag (586/1996)
 Lag om skydd av vissa undervattensledning (145/1965)
 Lag om tillståndsförfarandet för energiprojekt av gemensamt intresse inom Europeiska unionen (684/2014)
 Lag om Finlands ekonomiska zon (1058/2004):
 Lag om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (468/1994)
 Vattenlag (264/1961)
 Sjölagen (647/1994)
 Skadeståndslag (412/1974)
 Överenskommelse mellan Republiken Finlands regering och Republiken Estlands regering om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (FördrS 435/2002)
 Statsrådets förordning om Finlands ekonomiska zon (1073/2004)
 Statsrådets förordning om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (713/2006)
 Reglemente för statsrådet (262/2003)

8 Ändringssökande

Ändring i detta beslut får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som framgår av bifogad besvärsanvisning. Beslutet kan verkställas trots att ändring söks, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

Kimmo Tiilikainen
Bostads-, energi- och miljöminister

Kari Klemm
Regeringsråd

BESVÄRSANVISNING

Besvärsmyndighet

Den som är missnöjd med detta beslut får söka ändring i det genom att skriftligen anföra besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvär får anföras på grunden att beslutet är lagstridigt. Besvärsskriften tillställs besvärsmyndigheten och ska lämnas in till högsta förvaltningsdomstolens registratorskontor inom besvärstiden.

Besvärstid

Besvär ska anföras inom 30 dagar från att beslutet har delgivits. Då besvärstiden beräknas ska den dag då delgivningen sker inte medräknas. Om besvärstidens sista dag infaller på helgdag, lördag, självständighetsdagen, första maj, julaftonen eller midsommaraftonen förlängs besvärstiden till följande vardag.

Delgivnings- eller mottagningsbeviset utvisar delfäendedagen. Vanlig delgivning sker per post genom brev till mottagaren. Mottagaren anses ha fått del av ärendet den sjunde dagen efter det att brevet avsändes, om inte något annat visas.

I fråga om mellanhandsdelgivning anses delfäendet ha skett den tredje dagen efter den dag som framgår av delgivningsbeviset över mellanhandsdelgivningen. Ett ärende anses dock ha kommit till en myndighets kännedom den dag brevet anlände.

Besvärens innehåll

I besvärsskriften ska anges

- det beslut i vilket ändring söks
- till vilka delar ändring söks i beslutet och vilka ändringar som yrkas
- de grunder på vilka ändring yrkas
- ändringssökandens namn och hemkommun
- den postadress och det telefonnummer under vilka meddelanden i saken kan tillställas ändringssökanden

Om ändringssökandens talan förs av dennes lagliga företrädare eller ombud eller om någon annan person har uppgjort besvären, ska i besvärsskriften även uppges namn och hemkommun för denna person.

Ändringssökanden, den lagliga företrädaren eller ombudet ska underteckna besvärsskriften.

Bilagor till besvärsskriften

Till besvärsskriften ska fogas

- det beslut i original eller kopia i vilket ändring söks genom besvär
- intyg över vilken dag beslutet har delgivits eller annan utredning över när besvärstiden har börjat, samt
- de handlingar som ändringssökanden åberopar till stöd för sina yrkanden, om dessa inte redan tidigare har tillställts myndigheten
- ombudets fullmakt

Hur besvärsskriften ska tillställas

Besvärsskriften kan lämnas in av den ändringssökande eller dennes ombud. Den kan på eget ansvar även skickas per post eller med bud. Besvärsskriften ska lämnas in till posten i så god tid att den är framme före öppethållningstidens slut på besvärstidens sista dag. Registratorskontoret vid högsta förvaltningsdomstolen håller öppet kl. 8.00 – 16.15.

I högsta förvaltningsdomstolen debiteras den ändringssökande en **rättegångsavgift**. I lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (701/1993) föreskrivs särskilt om vissa fall då avgiften inte debiteras.

Högsta förvaltningsdomstolens

postadress	PB 180, 00131 HELSINGFORS
besöksadress	Fabiansgatan 15, 00130 HELSINGFORS
telefonväxel	029 56 40200
telefax	029 56 40382
e-post	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi